

1.ÜNİTE: İLETİŞİM VE İNSAN İLİŞKİLERİ

SAİT BATUHAN ÖNAL

BİLİNMEŞİ GERKEN KAVRAMLAR:

1.Etkileşim 2.Görüş 3.İletişim 4.Kişilik 5. Sansür 6.Panel 7.Rtük 8.Tekzip 9. Özgürlük 10. Empati

İLETİŞİM: karşılıklı bilgi alışverişi amacına yönelik bütün etkinliklere denir.

*Bir insan karşısındakinin sözlerini yanlış anlarsa yada onun söyledikleri ile ilgili olmayan bir tepki verirse, bu durumda iletişim çatışması yaşanmış olur.

Olumlu İletişim Kurmak İçin Yapılması Gerekenler

- 1-Haksız eleştiri yapmamalı
- 2-Hatanızı kabul edin
- 3-Gereksiz tartışmaya girmeyin
- 4-Konuyu anlamadan itiraz etmeyin
- 5-Kendinizi büyük görmeyin
- 6-Görünüşünüze dikkat edin
- 7-Jest ve mimikleriniz doğal olsun
- 8-İyimser olun
- 9-Sevgiye ve saygıya önem verin
- 10-Karşınızdakini dinlemeyi bilin
- *Beden dili iletişimde %60 oranında etkilidir.
- 11-İletişimde açık ve net olun
- 12-Dili iyi kullanın
- 13-Empati kurmayı unutmayın
- 14-Konuşurken ya da dinlerken göz teması kurun
- 15-Hoşgörülü olun

*İletişim çatışmasında yaş, kültür seviyesi, ekonomik duru, yetiştirme ortamı, psikolojik yapı, eğitim yapısı etkindir.

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

Televizyon, internet, radyo, gazete, dergi

TRT: 1964 yılında kuruldu. 1968'de ilk televizyon yayınlarına başladı. İlk genel müdürü Adnan ÖZTRAK' dır.

Ülkemizde en etkili kitle iletişim aracı televizyondur. İnsanların giyim tarzını, konuşma şeklini, hayata bakışını, olaylar karşısında duygularını, diğer insanlar hakkındaki düşüncelerini etkilemektedir.

*Kitle iletişim araçları toplumun geniş kesimlerine ileti (mesaj) dağıtan araçlardır. Yazılı olanlar gazete, dergi, broşür, kitap; görsel olanlar televizyon, bilgisayar (internet), CD, film, sinema, radyodur.

**Televizyonun iyi yanları:* TV dünyaya açılan bir penceredir. Dünyada ki birçok olayı anında öğrenebiliyoruz. Aile bütünlüğünü sağlar. Aydınlatıcı ve eğlendiricidir.

**Televizyonun kötü yanları:* pasif bir etkinliktir. Hareket gerektirmez. Şiddet programları çocukları etkilemektedir. Komşuluk ilişkilerini öldürür.

*Temel Haklar ve Ödevler

20. Madde: Özel Hayatın Gizliliği: herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

*1994 yılında Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) kurulmuştur. RTÜK yayın ilkelerine aykırı yayın yapan kanalları cezalandırır.

21. Madde: Konut Dokunulmazlığı: Kimsenin konutuna dokunulamaz. Hakim yada yetkili kılınmış makamın emri olmadan bir kişinin konutuna girilemez, arama yapılamaz.

Başlıca Temel Haklar:

- 1)Yaşama hakkı(17.)
- 2)Kişi dokunulmazlığı hakkı(17.)
- 3)Sağlık hakkı(56.)
- 4)eğitim hakkı(42.)
- 5)Dilekçe hakkı(74.)
- 6)özel yaşam gizliliği hakkı(20.)
- 7)Konut dokunulmazlığı hakkı(21.)
- 8)Seçme ve seçilme hakkı(67.)

Başlıca Temel Özgürlükler:

- *Düşünce kanaat ve ifade özgürlüğü(26.)
- *Basın özgürlüğü(28.)
- *Din ve vızdan özgürlüğü(24.)
- *Haberleşme özgürlüğü(22.)
- *Yerleşme ve seyahat(23.)
- *Toplantı hak ve seyahat özgürlüğü(23.)
- *Bilim ve sanat özgürlüğü(27.)

Temel hak ve özgürlükler savaş.seferberlik,sıkı yönetim,olağan üstü hal,kamu sağlığı ve kamu güvenliği durumlarında devlet tarafından kısıtlanabilir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Madde 16:

1-Hiçbir çocuğun özel yaşamına, ailesine, konutuna veya iletişimine, keyfi ya da haksız olarak müdahale edilemez. Hiçbir çocuğun onuruna ve itibarına haksız olarak saldırılamaz.

2-Çocuğun, bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasal korunma hakkı vardır.

Sansür: İnsan ifadesinin çeşitli yollarla kontrol altına alınmasıdır. Pek çok durumda devlet tarafından uygulanır. Amacı toplumu korumaktır.

Atatürk ve İletişim

Sivas Kongresi sonunda alınan kararları halka duyurmak amacıyla İrade-i Milliye adlı gazete çıkarıldı. (Atatürk benim gazetem demiştir.)

10 Ocak 1920' de Yunus Nadi ve Halide Edip tarafından Anadolu Ajansı (AA) kuruldu.

7 Ekim 1920:İlk resmi gazete (Ceride-i Resmîye) yayın hayatına başladı.

18 Kasım 1927 Ankara Radyosu yayına başladı.

Tekzip: Bir kişi ya da kurum hakkında gerçeğe aykırı yayın yapıldığında, yayınlanması istenen düzeltme ve cevap yazısıdır.

*Kitle İletişim Araçlarının Amaçları:

1-Haber verme 2-Eğitim 3-Reklâm 4-Denetim ve eleştiri 5-Eğlendirme 6-Kamuoyu oluşturma

İletişim Niçin Gereklidir?

- İnsan toplumsal bir varlıktır. Ve sürekli iletişim ihtiyacı içerisindedir.
- İletişim kültürünün oluşumunda ve gelişiminde önemli bir rol oynar.
- İletişim insanlar arasında ki bilgi alışverişini sağlar.
- İletişim toplumsal düzenin oluşmasında önemli bir rol oynar.

ETKİLİ İLETİŞİM

Toplumsal barış ve huzurun sağlanmasında kişiler arası iletişim çok önemli bir yer tutmaktadır.

Etkili iletişim yöntemini benimsemek ve bunu ilişkilerimizde doğru olarak kullanabilmek için iletişim engellerini bilmekte yarar vardır. İnsanlar arası etkileşim ve olumlu iletişimi engelleyen etmenleri şöyle sıralayabiliriz:

Kendi düşünce fikirlerimizi tek doğru olarak benimsemek, başkalarının fikir, düşünce ve duygularını önemsememek ve saygı göstermemek. İnsanların birbirleriyle yaptıkları iletişimde televizyonda ki tartışma programlarında bunu görmek mümkündür. Birçok insanın kendi fikirlerini tek doğru olarak anlattığını, karşısında ki insanın fikir ve düşüncesine değer vermediğini saygı göstermediğini görmekteyiz. Böyle bir durumda ise kişiler arasında olumlu ve etkili iletişimden söz edilemez.

Karşımızda ki kişi ya da kişileri sürekli yargılamak, eleştirmek ve suçlamak da iletişimimizi engeller. Bu tür iletiler sonunda kişiler kendilerini anlaşılmamış, itilmiş, haksızlığa uğranmış, daha çaresiz hissederler, karşılığında ise iletişimi keserler.

İfadelerimizde emir verme, yönlendirme eğiliminde olmak, insan davranışların kabul edilemez olduğu tutum ve davranışları benimsemek de iletişimin kesilmesine neden olabilir.

Kendimizi dinleyen tarafın yerine koyup, söyleyeceklerimizi o kişiye göre ayarlamalıyız. Karşımızdaki insana değer vermeliyiz. O zaman mesajlarımızı daha rahat iletebiliriz, dinleyende mesajı alma gayreti gösterir.

Açık ve anlamlı olabilmek için her türlü iletişim imkanını kullanmak gerekir. (Beden duruşu, yüz ifadesi, göz bakışı, el ve beden hareketleri, ses tonları.) Düzeltici geri iletilerde açık ve duyarlı olmalıyız.

ÜNİTE II:ÜLKEMİZDE NÜFUS BİLİNMESİ GEREKEN KAVRAMLAR:

İşsizlik

Demografi

Nüfusun özelliklerini, nüfus olaylarını inceleyen bilim dalıdır.

Nüfus: sınırları belli bir alanda, belli bir zaman diliminde yaşayan insan sayısına denir.

Yapılan nüfus sayımları ile nüfus miktarı, nüfus artışı, nüfusun ekonomik ve kültürel özellikleri, nüfusun dağılışı ve değişimi gibi özellikler tespit edilebilir.

TÜRKİYE'DE NÜFUS: İlk nüfus sayımı (1831) II. Mahmut döneminde yapıldı. Yalnızca (vergi verecek ve askere gidecek olan) erkekler sayıldı. Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk nüfus sayımı 1927 yılında, ikincisi 1935 yılında yapılmıştır. 1990' a kadar 5 yılda bir, sonra 10 yılda bir yapılmış ancak 1997 yılında seçmen sayısını tespit etmek için bir ara sayım yapılmıştır. Son nüfus sayımı 2000' de yapıldı.

*Ülkemizde yapılan nüfus sayımları ile insan sayısı, nüfus yoğunluğu, nüfusun yaş ve cinsiyet, okuryazarlık, öğrenim durumu, iş durumu, medeni durum, köy ve kentsel durumu tespit edilir.

*Nüfus sayımlarını Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) yeni ismiyle Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) yapar.

Nüfus Yoğunluğu: Bir yerde km²' ye düşen insan sayısıdır.

Nüfus Yoğunluğu = Nüfus Miktarı / Yüz Ölçümü

*Türkiye'de en az nüfus artışı 2. Dünya Savaşı nedeniyle 1940–1945 arası, en fazla nüfus artışı hayat şartlarının düzelmesiyle 1955–1960 arası olmuştur.

*Nüfus Artışının Olumlu Sonuçları

- 1-Üretim ve vergi gelirleri artar.
- 2-Mal ve hizmetlere talep artar.
- 3-İşgücü artar ve ucuzlar, üretim ucuzlar.
- 4-Yurt savunması kolaylaşır.

***Nüfus Artışının Olumsuz Sonuçları**

- 1-Kişi başına düşen mili gelir azalır.
- 2-Enflasyon ve işsizlik artar.
- 3-Göç ve çarpık kentleşme artar.
- 4-Kaynaklar hızla tükenir.
- 5-Trafik sorunu ortaya çıkar.
- 6-İhracat azalır
- 7-Anarşi, terör artar.
- 8-Altyapı yetersiz kalır.

—Türkiye’de Nüfusun Dağılışı-

Yoğun Nüfuslu Yerler:

- Marmara Bölgesi (Çatalca-Kocaeli):Nüfusun yoğun olma sebepleri tarım, sanayi, ulaşım, turizm, ticaret
- Kıyı Ege: Nedeni tarım, sanayi, turizm, ticaret
- İç Anadolu (Yukarı Sakarya): Nedeni başkentin burada olması, tarım, ticaret, sanayi
- Kıyı Akdeniz: Turizm, sanayi, tarım
- Doğu ve Batı Karadeniz Kıyıları: Tarım, sanayi, iklim

Seyrek Nüfuslu Yerler:

- Doğu Anadolu’nun yüksek yerleri, Akdeniz’de Teke ve Taşeli Platoları, Ege’de Menteşe yöresi, Marmara’da Biga Yarımadası, Yıldız Dağları, İç Anadolu’da Tuz Gölü ve çevresi, Karadeniz’de Sinop, Bayburt ve Gümüşhane’ dir.
- Buraların iklimi sert, ulaşımı zor, dağlar fazladır. Madencilik, sanayi, turizm, tarım gelişmemiştir. (Bu şartlardan hepsi bir şehirde bulunmayabilir. Mesela Sinop’un iklimi çok güzeldir ancak iç kesimle bağlantısı zordur.)

NÜFUSUN DAĞILIŞINI ETKLEYEN FAKTÖRLER:

- *İklim
- *Yer şekilleri
- *Yükselti
- *Denizellik-karasallık
- *Ekonomik etkinlikler
- *Ulaşım
- *Yer altı zenginlikleri

GÖÇ: Ekonomik, toplumsal, siyasi ve doğal nedenlerle insanların yer değiştirmesine göç denir.

İç Göç: Ülke içinde yapılan göçlerdir. Buda sürekli ve mevsimlik göç diye ikiye ayrılır.

İç Göçün Nedenleri:

- 1-Kırsal kesimde hızlı nüfus artışı
- 2-Tarım alanlarının miras yoluyla parçalanması
- 3-Kırsal kesimde iş imkanının yetersiz olması
- 4-Kentlerde ki iş, sağlık, eğitim vs hizmetlerin daha iyi olması
- 5-Doğal afetler
- 6-Makineli tarım
- 7-Güvenlik(terör)
- 8-Kan davaları

İç Göçün Sonuçları:

- 1-Çarpık (plansız) kentleşme
- 2-Altyapı sorunları
- 3-Belediye hizmetlerinin yetersiz kalması
- 4-İşsizliğin artması
- 5-Hırsızlık ve kapkaç gibi sorunların yaşanması
- 6-Çevre kirliliği oluşur
- 7-Trafik ve eğitim sorunları olur.

***Ülkemizde iç göçler doğudan batıya doğru olur. En çok göç Marmara, Ege ve Akdeniz'e olur. En çok göç veren bölgeler Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve Karadeniz'dir.**

Dış Göç: Bir ülkeden başka bir ülkeye yapılan göçlerdir.

Dış Göçün Sebepleri:

- 1-İş bulma**
- 2-Savaş ve doğal afetler**
- 3-Ülkeler arası nüfus değişimi**
- 4-Etnik ve kültürel nedenler**
- 5-Turizm faaliyetleri**

Sonuçları:

Göç alan ülkelerin nüfusu artar. Kültürel ilişkiler gelişir. Ekonomik ilişkiler gelişir.

Beyin Göçü: Yetişmiş insan gücünün bilimsel araştırmaları devam ettirmek için başka bir ülkeye gitmesidir

***Türkiye'de Yerleşmeyi Etkileyen Faktörler**

İklim, yeryüzü şekilleri, toprak, ekonomik etkenler, ulaşım, su kaynakları, maden, turizm

YERLEŞME

Kırsal Yerleşme: Nüfusu 10 binden az olan yerlerdir. Kasaba, köy, köyaltı yerleşmeler (mezra, mahalle, bağ, yayla, divan)

Kentsel Yerleşme:

Küçük Şehir: 10.000-25.000

Orta Şehir : 25.000-100.000

Büyük Şehir :100.000-500.000

Metropol : 500.000 'den çok

Ekonomik özelliklerine göre de bölümlere ayrılır. Tarım şehri, turizm şehri, kültür şehri, vs.

DEVLET – VATANDAŞ ELELE

Anayasa 2. Madde: Türkiye Cumhuriyeti toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve SOSYAL bir hukuk devletidir.

Madde 42: Kimse eğitim-öğretim hakkından yoksun bırakılamaz.

İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için parasız ve zorunludur.

Madde 49: Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir. Ülkemizde ki sosyal güvenlik kurumları Emekli Sandığı (memurlar için), SSK (özeldeki işçiler için), Bağ-Kur (esnaf ve sanatkâr ve bağımsız çalışanlar için).

Madde 23: Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü.

Herkes yerleşme ve seyahat özgürlüğüne sahiptir. Bu haklar suç işlemesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, düzenli kentleşmeyi sağlamak amacıyla sınırlandırılabilir.

3.ÜNİTE: TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK

ANADOLU, ANAYURT

BİLİNMESİ GEREKEN KAVRAMLAR:

1.Fetih 2.Gaza 3.İskan 4.Siyasi güç

Anadolu ya Türk Akınları:

İlk Türk akınları 4.yy. da Avrupa Hunları, 6.yy. da Sabar Türkleri tarafından yapıldı. Ancak bu akınlar yurt edinme amacını taşııymıyordu. Yurt edinmek amacıyla ilk akınları 1015 yılında çağrı bey yaptı. Türklerin Anadolu'ya aileleri ile birlikte gelmeleri yerleşmek amacıyla geldiklerinin bir göstergesidir.

Pasinler (Hasankale) Savaşı (1048)

Sebeb:5.000 kişilik bir Selçuklu ordusunun Bizans tarafından pusuya düşürülmesi.

Önemi: Bizans ile B.Selçuklu Devleti arasında yapılan ilk büyük savaştır.

Sonuç: Selçuklularla Bizanslar arasındaki ilk ciddi karşılaşmadır.Selçuklular savaşı kazanmıştır.Türklerin batıya (Anadolu)ilerlemesi kolaylaştı.

Malazgirt Savaşı: 26 AĞUSTOS 1071

Sebeb: Bizans ın Türkleri durdurmak ve Anadolu dan atmak istemesi.

Sonuçları:

- 1 Türkiye tarihi başladı.
- 2 Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.
- 3 Haçlı seferlerine sebep oldu.
- 4 Anadolu da İlk Türk Devletleri Kuruldu
- 5 Anadolu Selçuklu, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyetinin temelleri atıldı.

Anadolu'ya Yapılan İlk Türk Akınlarının Amacı

1. Anadolu yu tanımak
2. Alınması güç olan kaleleri yıpratmak
3. Gelecekteki yerleşmenin nasıl olacağını kararlaştırmak

Anadolu da Kurulan İlk Türk Devletleri

Anadolu'da Farklı Türk devletlerinin kurulmasının sebepleri

- a- Farklı Türk boyları gelmiştir.
 - b- Büyük Selçuklu Devleti' nde komutanlara fethettikleri yerler verilirdi. Bu durum fetihleri hızlandırırken parçalanmayı da hızlandırmıştır.
1. Danişmendliler: Danişmend Gazi Tarafından Tokat, Niksar, Sivas, Amasya, Çorum, Yozgat ve Malatya civarında kurulmuştur.
 2. Saltuklular: Ebul Kasım tarafından Erzurum ve civarında kurulmuştur.
 3. Mengücekliler: Mengücek Gazi tarafından Erzurum ve çevresin de kurulmuştur.
 4. Artuklular: Artuk Bey in oğulları tarafından Doğu ve G.Doğu Anadolu çevresinde kuruldu.
 5. Çaka Beyliği:Çaka Bey tarafından İzmir ve çevresinde kuruldu. Denizcilikte ilerlediler. Çaka Bey' in öldürülmesi Türk denizciliğine vurulan ilk darbedir.

Bu Devletlerin Önemi:

1. Anadolu nun fethine yardımcı oldular
2. Yaptıkları eserlerle Anadolu yu bayındır hale getirdiler
3. Anadolu nun Türkleşmesine yardımcı oldular

Anadolu'da ilk medreseyi Danişmendliler Niksar'da (Yağıbasan)

açtılar.Artukluların Diyarbakır'da yaptığı Malabadi Köprüsü dünyanın en büyük taş kemerli köprüsüdür.Divriği'deki Ulu Camii ve Darüşşifa UNESCO tarafından dünya mirası listesine alınmıştır.

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ (1077-1308)

Kuruluş Dönemi:

a.Süleyman Şah: (1077-1086) İznik i alarak başkent yaptı.1077 de B.Selçuklu

Sultanı Melik Şah Süleyman Şah a Hükümdarlık unvanı verdi. Halep i almak isteyince Tutuş a yenildi ve öldü. Süleyman Şah'ın Mezarı Caber kalesindedir.

NOT: Bugün Türk askerinin nöbet tuttuğu,Türk bayrağının dalgalandığı,Türkiye sınırları dışındaki tek toprak parçamız caber kalesidir.

b. 1.Kılıç Arslan: (1092-1107)

Melik Şah Süleyman Şah ın çocuklarını yanına aldı. Melik Şah ölünce serbest kalan Kılıç Arslan Anadolu Selçuklu Devleti nin başına geçti. Bu yüzden A.Selçuklu tahtı 6 yıl boş kaldı. Malatya kuşatması 1. Haçlı Seferi yüzünden başarısız oldu.

Haçlılar İznik i Aldığından Konya başkent yapıldı. Suriye de Emir Çavlı ile yaptığı savaşta yenildi ve öldü. Çocukları yine B.Selçuklu Sultanı tarafından esir alındı.

c.1.Mesut:

Anadolu tahtı 9 yıl boş kaldıktan sonra 1.Mesut Sultan oldu. Döneminin en önemli olayı 2. haçlı seferidir.

d. 2.Kılıç Arslan (1155-1192)

Danışmendliler e son verdi.Anadolu Selçuklularda ilk gümüş parayı bastırdı. Ülkeyi 11 oğlu arasında paylaştırması en büyük hatasıdır.

Miryokefalon Savaşı (1176)

Sebeb: Bizans ın Anadolu yu Türkler den geri almak istemesi.

Sonuçları

- 1. Bizans ın Anadolu yu alma umudu kalmadı.**
- 2.Malazgirt Anadolu nun kapılarını açmış, Miryokefalon ise Anadolu nun sonsuza kadar Türk yurdu olduğunu ispatlamıştır.**
- 3.Bizans savunmada kaldı.**
- 4.Avrupalılar Anadolu ya Türkiye adını verdiler.**

Yükselme Dönemi

a. 1.Gıyasettin Keyhüsrev: (1192-1196)

Ağabeyine yenilerek Bizans a sığındı.

b.Rüknettin Süleyman Şah: (1196-1204)

Saltuklular ı yıktı.

c. 1.Gıyasettin Keyhüsrev (1204-1211)

Antalya yı aldı. Venediklilerle bir ticaret antlaşması yaptı.

#Haçlı Seferleriyle canlanan Akdeniz ticaretinden yararlanmak isteyen

A.Selçukluları ticaret yollarının ve liman şehirlerinin ele geçirilmesine önem verdiler.

Antalya önemli bir ticaret merkezi oldu. Bir tersane yapıldı. Samsun u alarak kapanmış olan Karadeniz ticaret yolunu açtı.

d.İzzettin Keykavus: (1211-1220)

Sinop u alarak önemli bir ticaret merkezi haline getirdi. Trabzon Rum

İmparatorluğunu vergiye bağladı. Anadolu yu Uluslararası bir ticaret merkezi haline getirdi.

e.Alaaddin Keykubat (1220-1237):

A.Selçuklu Devleti en parlak dönemini yaşadı. Alanya yı alarak bir tersane yaptırdı.

Yassı Çemen Savaşı (1230)

Harzem şahların Ahlat a saldırması üzerine başlayan savaşı A. Keykubat kazandı ve Harzem şahlar yıkıldı.

—Kırım a bir sefer yaparak Karadeniz ticaret yoluna hakim oldu.

MOĞOLLARA KARŞI ALDIĞI SAVUNMA TEDBİRLERİ:

- a.Elçi ve hediyeler göndererek iyi geçindi.
 - b.Harzem Şah ve Eyyubilerle ittifak yaptı.
 - c.Sivas, Erzurum ve Konya nın etrafına sur yaptı.
 - d.Ahlat ı aldı.
 - e.Doğudaki Kalelerini tamir ettirerek en seçme askerlerini yerleştirdi.
- Anadolu Selçuklu Devletinin Yıkılışı

Baba i. İsyanı(1240):

SEBEPLERİ:1.Devletin kötü yönetilmesi. 2.Asyadan gelenlerin doğu ve güney doğu da birikmesi.

SONUÇLAR:1.Bu olay Moğollara cesaret verdi. 2.Bu olay A.Selçuklu Devletinin eski gücünde olmadığını gösterdi.

Kösedağ Savaşı (1243)

SEBEP: Baba i. İsyanının Moğollara cesaret vermesi.

SONUÇLAR:1. A.Selçuklu Devleti Moğolların Egemenliği altına girdi. 2. A. Selçuklu Devleti dağılma dönemine girdi. 3. Anadolu tahrip oldu.4. Birçok beylik kuruldu.

#Anadolu çağrılan Memluk Sultanı Baybars kendisini çağırılanları ortada görünmemesi üzerine geri döndü.

#1308 de 2. Mesut un ölümüyle A.Selçuklu Devleti Yıkıldı.

Anadolu Selçuklu Beylikleri (Anadolu Türk Beylikleri / 2. Beylikler Dönemi)

1.OSMANLILAR: Söğüt ve Domaniç te Osman bey tarafından kuruldu. Oğuzların Kayı boyundandır. En çok karaman oğulları ile uğraşılar.

2.KARAMANOĞULLARI: Konya, Karaman civarında Mehmet bey kurdu. Mehmet Türkçe yi resmi dil ilan etti.(1277)

3.GERMİYANOĞULLARI: Kütahya civarında kuruldu. Kütahya, Simav, Emet ve Tavşanlı yı Osmanlılara çeyiz olarak verdiler.

4.KAREŞİOĞULLARI: Karesi bey tarafından Balıkesir ve Çanakkale de kuruldu. Osmanlıların (Orhan Bey) ele geçirdiği ilk beyliktir. Bu beyliğin alınmasıyla Osmanlılar denizciliğe başladılar.

5.HAMİTOĞULLARI: Isparta, Yalvaç, Eğirdir, Akşehir ve Beyşehir i 80 bin altın karşılığı Osmanlılara sattılar.

6.MENTEŞEOĞULLARI: Muğla ve civarında kuruldu.

7.CANDAROĞULLARI: Kastamonu ve Sinop ta kuruldu.

8.AYDINOĞULLARI: Birgi, Selçuk ve Tire de kuruldu.

9.DULKADİROĞULLARI: Maraş ta kuruldu.

10.SARUHANOĞULLARI: Manisa ve Civarında kuruldu.

11.ERATNA: Erzurum, Erzincan ve Sivas civarında kuruldu.

A.Selçuklu ve Beyliklerde Kültür ve Medeniyet Devlet Yönetimi:

#Hükümdarlık belirtileri: Para bastırma, Hutbe okutma

#Devlet Hükümdar ailesinin ortak malı sayılırdı. Tahta hükümdarın hangi oğlunun geçeceği belli değildi. Bunun iyi tarafı en iyi olanın başa geçmesiydi. Kötü yanı kardeş kavgalarına ve devletin yıkılmasına sebep olabilirdi.

#Hükümdar ailesinin erkek çocukları Melik ünvanı ile illere vali olarak atanır, yanlarına da tecrübeli bir devlet adamı atabey ünvanı ile verilirdi. Bundaki amaç

Melik tahta geçtiği zaman tecrübe kazanmasıydı

#Divan: Devlet işlerinin görüşüldüğü kuruldur.

#Vezir: Hükümdarın yardımcısıdır. Hükümdardan sonra en yetkili kişidir. Divana hükümdar olmadığı zaman başkanlık ederdi.

#Subaşı: Güvenlik ve askerlik işlerine bakardı.

#Kadı: Adalet işlerine bakardı.

#İlk başkent İznik, son başkent Konya dır.

Ordu: a.Sultana ait askerler, ikta sahiplerinin beslediği askerler, Türkmenler.

Sosyal ve Ekonomik Hayat

Halk şehirli, köylü ve göçebe olmak üzere 3 gruba ayrılır.

#Ahi Teşkilatı: Esnaf arasındaki dayanışmayı sağlar, tecrübeli eleman yetişmesine ve kalitenin yükselmesini sağlardı.

#Devlet ticareti geliştirmek için han, kervansaray yaptırdı. Tüccarların can ve mal güvenliğini sağladı.(Sigorta) Liman şehirleri alınarak tersane yaptırdı. Venedik, Kıbrıslı tüccarlarla ticaret anlaşmaları yapıldı.

Toprak Yönetimi: Topraklar devlet malı sayılır ve 4 e ayrılırdı.

a.Has Arazi: Geliri hükümdara ait. Topraklardır.

b.İkta Arazi: Geliri asker ve devlet memurlarına, maaş, hizmet karşılığı verilen topraklardır.

c. Mülk Arazi: Başarılı devlet adamlarına verilen topraklardır.

d. Vakıf Arazi: Geliri hayır kurumları için ayrılan topraklardır.

Yazılı Dil ve Edebiyat

A.Selçuklularda resmi edebiyat dili Farsça, bilim dili Arapça, halk dili Türkçe idi. Beylikler Türkçe konuştular. Karamanoğlu Mehmet Bey Türkçe yi resmi dil ilan etmiştir. (13 Mayıs 1277)

#Mevlana Cemaleddin Rumi, Hacı Bektâşî Veli, Yunus Emre sevgi ve hoşgörü konularını işleyen düşünürlerdir.

HAÇLI SEFERLERİ

a.Dini Nedenler:

—Kudüs'ü almak

—Papa'nın gücünü artırmak istemesi

—Kluni tarikatının çalışmaları

b.Ekonomik Nedenler:

—Avrupa'nın yoksul, Müslüman ülkelerin zengin olması

—Doğu ticaret yollarının Müslümanların elinde olması.

c.Siyasi Nedenler:

—Türk akınlarını durduramayan Bizans'ın yardım istemesi.

d.Sosyal Nedenler:

—Derebey ve şövalyelerin serüven arzusu.

1. Haçlı Seferi (1096–1099)

Kudüs'ü almak için harekete geçtiler ve aldılar.

2.Haçlı Seferi (1147–1149)

Musul Atabeyi Zengi'nin Urfa'yı alması. Başarısız oldular.

3.Haçlı Seferi (1189–1192)

Selahattin Eyyubi'nin Kudüs'ü alması üzerine yapılan sefer. Başarısız oldu.

4.Haçlı Seferi (1202–1204)

Kudüs'ü almak için harekete geçtiler ama İstanbul'u aldılar. İznik ve Trabzon da birer Rum devleti kuruldu.

SONUÇLAR

a.Dini Sonuçlar:

—Kilise ve din adamlarına duyulan güven azaldı.

—Skolâstik düşünce zayıfladı.

b.Sosyal Sonuçlar:

—Burjuva sınıfı önem kazandı.

c.Ekonomik Sonucu:

—Akdeniz ticareti canlandı. Akdeniz limanları(Cenova, Venedik, Marsilya) önem kazandı.

d.Siyasal Sonucu:

—Derebeylikler zayıflarken Krallık güçlendi.

e.Bilimsel sonuçlar:

—Avrupalılar kâğıt, barut, matbaa ve pusulayı Müslümanlardan öğrendi.

f.Türk İslam Dünyası Üzerindeki Sonuçları

—Anadolu, Filistin, Suriye tahrip oldu.

—Türklerin batıya ilerleyişi gecikti.

—Türklerin İslam Dünyası üzerindeki önemi arttı.

#Kâğıt ve matbaa Rönesans a, barut derebeyliklerin yıkılmasına, pusula ise coğrafi keşiflerin yapılmasına zemin hazırladı.

OSMANLI DEVLETİ (1299_1928)

Kuruluş Dönemi (1299-1453)

Osmanlılar Oğuzların Bozok kolunun Kayı boyuna mensupturlar. Artuklular ile birlikte Anadolu'ya gelmişlerdir.

Moğol baskısı sonucunda bir çok Türk boyu gibi Kayı boyuda Anadolu'ya geldi.

Başlarında bulunan Süleyman Şah Fırat Irmağı'ndan geçerken boğulmuş, yerine oğlu Ertuğrul Gazi geçmiştir. 1230 tarihinde yapılan Yassı Çimen Savaşı'nda

A.Selçuklu Devleti'ni desteklemişler, bu yardımları karşılığında A.Keykubat Ankara Karacadağ yöresini yurt olarak Kayı boyuna vermiştir.

Daha sonra Ertuğrul Gazi Söğüt ve Domanic'i aldı. Başarılı hizmetlerinden dolayı Kayı boyuna Batı Uç beyliği verildi. Osmanlılar önce A.Selçuklu Devleti'ne, sonra İlhanlı Devleti'ne en son olarak da Çobanoğulları'na bağlandılar.

Ertuğrul Gazi'nin ölümünden sonra beyliğin başına devlet adamlarının isteğiyle şehzadelerin en küçüğü Osman Bey (1281) geçti. Kendisini yeterince güçlü hisseden Osman Bey 1299 yılında bağımsızlığını ilan etti.

OSMANLILARIN İMPARATORLUK HALİNE GELME SEBEPLERİ

- 1 - Bizans sınırında kurulması.
- 2 - Diğer beylikler tarafından rahatsız edilmemesi.
- 3 - Balkanlarda güçlü bir devletin olmaması.
- 4 - Türkmen göçleri.
- 5 - İktidarın tek elde toplanması.
- 6 - Diğer beyliklerden katılımın olması.
- 7 - Osman devlet adamlarının iyi yöneticiler olması.
- 8 - Beylik topraklarının tarım ve hayvancılığa uygun olması.
- 9 - Yerleşme (iskan) politikası.
- 10- Hoşgörü ve adalet.

BALKANLARIN DURUMU

Bizans iyice zayıflamıştı.Taht kavgaları eksik olmuyordu.Tekfur denilen valiler merkezi dinlemiyorlardı.Köylü üzerindeki vergi ve angaryaları sürekli artırıyorlardı.Pek çok Bizans şehri adaletli Osmanlı yönetimini kabule hazırды.Bizans ordu ve donanması ülkeyi koruyacak güçte olmadığından Osmanlı ilerleyişi kolaylaşmıştır.Balkanlarda güçlü bir devlet bulunmuyordu.Feodal beylikler ve devletçikler birbirleriyle savaşıyorlardı.Batıdan Macar,güneyden ise Venedik baskısı vardı.Macar ve Venedikliler Katolik,Balkanlar ise Ortodoks

idi.Mezhep farklılıkları nedeniyle aralarında birlik yoktu.Bu da Osmanlı ilerleyişini kolaylaştırmıştı.

ANADOLU'NUN DURUMU

Kösedağ Savaşı sonrasında A.Selçuklu Devleti zayıflamış,özellikle uç beylikleri başına buyruk davranmaya başlamıştır.İlhanlı Devleti 14.yy.da parçalanınca Anadolu'daki beylikler bağımsız olmuşlardır.Bu beyliklerin bazıları A.Selçuklu Devleti'nin mirasını ele geçirmeye yönelip,çatışmaya girmeleri hem güçsüzleşmelerine hem de halkın yoksullaşıp bunalmasına yol açmıştır.Bunalar daha düzenli yaşama ortamının oluşmaya başladığı Osman'lı topraklarına sığınmıştır.Osmanlılar diğer beylikler arasındaki çatışmalardan uzak durmuş ve Bizans topraklarında ilerleyerek güçlenmiştir.

OSMAN BEY DÖNEMİ (1281 – 1324 -6)

A.Selçuklu Devleti'nin zayıflaması İlhanlılar'ın da batıda etkili olamaması üzerine Osman Bey 1299 da bağımsızlığını ilan etti.Karacahisar'ı alarak başkent yaptı.Bilecik,İnegöl,Yarhisar'ı aldı.Bilecik'teki demir madeni Osmanlılara ekonomik yarar sağladı.İznik kuşatıldıysa da alınamadı.

KOYUNHİSAR SAVAŞI (1302)

Osman Bey'i ciddi bir tehlike olarak gören Bizans tefurları birleşerek savaş açtılar.Bu ilk Osmanlı-Bizans savaşını Osmanlılar kazandı.İznik,İzmit ve Bursa'nın yolu açıldı.Osman Bey Bursa'yı kuşattı.Ancak Bursa'yı Orhan Bey aldı.Osman Bey ilk Osmanlı parasını bastırmıştır.

ORHAN BEY DÖNEMİ (1326 – 1362)

Bursa alınarak başkent yapıldı.

PALEKANON (MALTEPE) SAVAŞI (1329)

Türk akınları durdurmak isteyen savaş açtı.Osmanlılar yendi.Osmanlılar önce İznik'i sonra İzmit'i aldılar.Böylece Kocaeli yarımadası Osmanlılar'ın eline geçti.

KARESİOĞULLARININ ALINMASI (1345)

Karesi Beyliği'nin alınması Anadolu Türk Birliği'nin kurulması yolunda atılmış ilk adımdır.Karesi donanması,devlet ve bilim adamları (Hacı İlbeyi,Evrenus,Ece Halil,Fazıl Bey)Osmanlılara katıldı.Osmanlılar denizciliğe başladı ve Rumeli'ye geçiş kolaylaştı.

RUMELİYE GEÇİŞ (1353)

Bizans imparatorluğu Kantakuzen başı sıkıştıkça Orhan Bey'den yardım istiyordu.Dostluğu pekiştirmek için kızını Orhan Bey'e verdi.Bulgar ve Sırp saldırılarını durduramayan Bizans Orhan Bey'den yardım istedi.Bu yardımlara karşılık Çimpe kalesini verdi.Osmanlılar dönüşde bu kaleye asker bıraktılar.Bu olay Rumeli'ye yerleşmenin başlangıcı sayılır.Osmanlılar Rumeli 'yi Türk yurdu haline getirmek amacıyla fethettikleri yerlere Anadolu'dan getirdikleri Türkleri yerleştirdiler.Tarihçiler Orhan Bey'i Osmanlı Devleti'nin gerçek korucusu olarak kabul ederler.Divan teşkilatı,Yaya ve Müsellem ocakları,ilk vezirlik sistemi,ilk medrese(İznik)kuruldu.

I.MURAT (1362 – 1389)

İlk kez sultan ünvanını kullandı.Orhan bey devletin ,I Murat ise İmparatorluğun temelini attı

Sazlı dere(1363) savaşıyla Edirne alındı ve başkent yapıldı.

SIRPSINDIĞI SAVAŞI (1364) Haçlıların Türkleri Rumeli'den atmak için açtıkları savaşı Osmanlılar kazandı.(Osmanlı'ya karşı düzenlenen ilk haçlı savaşıdır.)Bu savaşın kazanılmasıyla Rumeli'de Osmanlı ilerleyişi hızlandı.

ANADOLU OLAYLARI

Karaman oğlu Ali Bey'in I.Murat'ın kızını almasından sonra Germiyanoglu Süleyman Bey'de Karamanoğullarına karşı güçlene bilmek için kızını Y.Bayezit'e

verdi.Çeyiz olarak da ,Kütahya,Tavşanlı,Simav,Emet'i verdi.Hamitoğullarından 80.000 altın karşılığı İsparta,Akşehir,Beyşehir,Seydişehir ve Yalvaç alındı.

I.KOSOVA SAVAŞI : 1389

Türklerin Balkanlarda hızla ilerlemesi üzerine Haçlılar harekete geçtiler.Yapılan savaş Türkler kazandı.I.Murat savaş alanında öldürüldü.Bu savaş Türklerin Balkanlara yerleşmesini sağladı.Türkler ilk kez bu savaş da top kullandılar.I.Murat devşirmelerden Acemi Oğlanları ve Yeniçeri Ocaklarını kurdu.

YILDIRIM BAYEZİT DÖNEMİ (1389 – 1402)

Y. Bayezit Anadolu'da alınmayan Türk Beyliği bırakmayarak Anadolu Türk Birliğini sağladı.1396 da Anadolu Hisarı'nı yaptırarak İstanbul'u kuşattı. Ancak Haçlılar 'ın Niğbolu' ya gelmeleri üzerine kuşatma kaldırıldı.1401 de yapılan kuşatma Timur'un Anadolu'ya gelmesi üzerine başarısız oldu.

NİĞBOLU SAVAŞI (1396)

İstanbul kuşatması üzerine harekete geçen Haçlılar başarısız oldular.Sonunda bol miktarda ganimet alındı.Bayezit'in beylikler üzerindeki etkisi arttı.

ANKARA SAVAŞI : 28 TEMMUZ 1402

Gerçek sebep:Timur kendini Cengiz Han'a benzetiyordu.Çin'i alırsa Cengiz Han'dan daha büyük olacaktı.Çin'e yapacağı sefer sırasında batısında Osmanlı gibi güçlü bir devletin olmasını istemiyordu.

Sonuçları:

- 1- Balkanlarda az da olsa toprak kaybedildi
- 2- Bizans'ın ömrü 50 yıl uzadı
- 3-Osmanlıda Fetret Devri başladı
- 4-Karesi ve Eşref oğulları hariç beylikler yeniden kurularak Türk siyasi birliği bozuldu
- 5-Timur Anadolu'da bir çok şehri tahrip etti.
- 6-Timur'un çekilmesinden sonra güçlenen Akkoyunlu ve Kara koyunlular Osmanlıları tehdit ettiler.

FETRET DEVRİ 1402 – 1413

Y.Bayezit'in çocukları arasında (Mehmet,İsa,Musa,Süleyman,Mustafa)11 yıl süren taht kavgaları dönemine Fetret(bunalım)devri denir.Ankara Savaşı ile başlar Çelebi Mehmet'in padişah olması ile sona erer.

I .(ÇELEBİ)MEHMET 1413 – 1421

Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu sayılır. Venedik ile ilk deniz savaşı kaybedildi.1419'da Düzmece Mustafa isyanı bastırıldı. Düzmece Mustafa Bizas'a sığındı.1420'de Şeyh Bedrettin isyanı bastırıldı.

II . MURAT 1421 – 1451

II. Murat'ın başa geçmesiyle Bizans Düzmece Mustafa'yı serbest bıraktı.D.Mustafa yenildi ve öldürüldü.Düzmece Mustafa olayı nedeniyle kızan II.Murat İstanbul'u kuşattı.Bizans bu tehlikeden kurtulmak için II.Murat'ın kardeşi küçük Mustafa'yı (8 yaşında) isyan ettirdi.Karaman ve Germiyan beylikleri'de Mustafa'yı destekleyince II.Murat İstanbul kuşatmasını kaldırdı ve kardeşini öldürttü.1440 yılında ki Belgrat kuşatması haçlıların tüfek kullanması nedeniyle başarısız oldu.

EDİRNE – SEGEDİN ANTLAŞMASI (1444)

Batı'da üst üste yenilgiler alan II.Murat doğuda Karamanoğullarının saldırıya geçmesi üzerine haçlılar ile barış yaptı.Tahtı oğlu II.Mehmet'e (Fatih)bıraktı.

VARNA SAVAŞI (10 KASIM 1444)

II.Murat'ın tahtı 13 yaşında ki II.Mehmet'e bırakmasını fırsat bilen Haçlılar saldırıya geçtiler.Tekrar devletin başına geçen II.Murat haçlıları yendi.Bu zaferle Bizans'ın kaderi çizildi.Çünkü yardım ümidi kalmadı.

II.KOSOVA SAVAŞI : 17 – 20 EKİM 1448

II. Murat'ın tekrar tahttan ayrılmasını fırsat bilen Macarlar yeni bir Haçlı ordusu hazırladı. Savaşı Osmanlılar kazandı.

Sonuçlar:

- 1 - Haçlı seferleri 1699'a kadar sona erdi.
- 2 - İstanbul'un alınması yolu açıldı.
- 3 - Türkler Balkanlara kesin olarak yerleşti.
- 4 - Avrupa savunmaya, Osmanlılar hücumla geçtiler.
- 5 - Avrupa'nın Türkleri Balkanlardan atma umutları kalmadı.

II. Murat'ın ölümüyle 19 yaşındaki oğlu II. Mehmet padişah oldu. II. Mehmet ile birlikte Osmanlı Devleti imparatorluk oldu.

OSMANLI ORDU TEŞKİLATI

ORDU VE DONANMA

Osmanlı ordusu kara ve deniz kuvvetleri olmak üzere ikiye ayrılırdı. Kara ordusu; Kapıkulu askerleri, Eyalet askerleri ve yardımcı kuvvetler olmak üzere üçe ayrılırdı,

ORDU VE DONANMA

Kapıkulu Askerleri

Kapıkulu Süvarileri- Kapıkulu Piyadeleri

Sipahi	Acemioğlanları
Silahtar	Yeniçeriler
Sağ Garipler	Topçular
Sol Garipler	Top Arabacıları
Sağ Ulufeciler	Humbaracılar
Sol Ulufeciler	Lağımcılar
Sakalar	
Cebeciler	

EYALET ASKERLERİ

Tımarlı Sipahiler

YARDIMCI KUVVETLER

1. Azaplar
2. Yaya ve Müsellemler
3. Gönüllüler
4. Derbent
5. Bağlı beyliklerin ve özel yönetimli eyaletlerin gönderdikleri ordular
6. Akıncılar

A. KAPIKULU (MERKEZ ORDUSU) ASKERLERİ

I. Murat zamanında savaş esiri çocukların asker olarak yetiştirilmesi amacıyla kuruldu. Kapıkulu ordusu piyadeler ve süvariler olmak üzere ikiye ayrılıyordu.

1. Kapıkulu Piyadeleri

a) Acemi Ocağı : Devşirilen çocukların getirildiği ilk ocaktır. Burada ilk askeri eğitim verilirdi. Acemi Ocağında eğitimlerini tamamlayan devşirmelerin bir kısmı enderuna gönderilirken bir kısmı da diğer Kapıkulu Ocaklarına gönderilirdi.

b) Yeniçeri Ocağı : I. Murat zamanında kurulmuştur. Osmanlı ordusunun yaya (Piyade) askerleridir. Komutanlarına Yeniçeri Ağası denilirdi. Yeniçeriler barış zamanında Divanın koruyucu-luğunu ve İstanbul'un güvenliğini sağlardı.

c) Cebeci Ocağı : Yeniçerilerin silahlarını yapan, tamir eden ve saklayan ocaktı.

d) Topçu Ocağı : Orduya ait topların yapımı, bakımı ve savaşlarda kullanılması ile görevli ocaktı.

- e) Top Arabacılar Ocağı : Topların sefer sırasında taşınmasıyla görevli idi.
f) Lağımçı Ocağı: Kale kuşatmalarında tünel ka-zarak surların altına patlayıcılar koyan ve patla-tan ocaktır.
g) Humbaracı Ocağı : Dinamit, bomba, havan topu yapan ve kullanan ocaktır.
h) Saka Ocağı : Ordunun su ihtiyacını karşılayan ocaktır.

2. Kapıkulu Süvarileri

Saray etrafında bulunan atlı askerlerdir. Savaşta hükümdarın sağında ve solunda yer alarak padi-şahı, ordunun ağırlıklarını ve hazineyi korurlardı. Sipahi, Silahtar, Sağ Garipler, Sol Garipler, Sağ Ulufeciler, Sol Ulufeciler

B. EYALET ASKERLERİ

1. Tımarlı Sipahiler

Dirlik arazi sahipleri (has, zeamet ve tımar) tarafından yetiştirilen askerlerdir. Tamamı atlı askerlerdir. Bunlar maaş almazlar, geçimlerini dirliklerden sağlarlardı. Osmanlı ordusunun asıl gücünü oluştururlardı. Bu sistem sayesinde ordu için para harcanmaz, üretim aksamaz ve daima hazır bir ordu bulunmuş olurdu. II. Mahmut zamanında tımarlara son verilince Tımarlı Si-pahiler de ortadan kalktı.

C. YARDIMCI KUVVETLER

1. Azaplar

Orduya sefer sırasında yol açarlar ve köprü kurarlardı.

2. Yaya ve Müsellemeler

Orhan Bey zamanında kurulan ilk daimi ordudur. Ka-pıkulu ordusu kurulunca geri hizmetlere verildi.

3. Gönüllüler

Eli silah tutan Müslüman ve Hristiyanların kendi istekleri ile savaşa katılmaları ile oluşan birliklerdi.

4. Derbentçiler

Önemli yollar üzerindeki geçitleri koruyan askerlerdir.

5. Bağlı beyliklerin ve özel yönetimli eyaletlerin gönderdikleri ordular

6. Akıncılar

Osmanlı Devleti'nin Hristiyan ülkelerle olan sınırlardaki eyaletlerde bulunurlardı. Düşman ülkelere akınlar yaparak askeri hedefleri tahrip ederler, düşman kuvvetleri hakkında bilgi toplarlardı.

D. DONANMA

- Orhan Bey döneminde ele geçirilen Karesioğulları Beyliği'ne ait donanma Osmanlı donan-masının temelini oluşturur.
- Kuruluş Dönemi'nde istenen güce ulaşamayan Osmanlı donanması, Fatih zamanında Venedik ve Cenevizlilerle mücadele edecek bir güce ulaşmıştır. Yükselme Dönemi'nde Karadeniz ve Akdeniz Osmanlı hakimiyetine alınmıştır.
- Kanuni'den sonra donanmaya verilen önem azaldığı için Osmanlı donanması giderek gücünü yitirdi. Buna rağmen Sultan Abdülaziz'in gayretleri ile (1861-1876) Osmanlı donanması dünyanın üçüncü büyük donanması haline gelmiştir.
- Donanma başkomutanına Kaptan-ı Derya veya Kaptan Paşa denilirdi. Donanma komutanına Reis, deniz askerlerine de Levent adı verilirdi.

OSMANLI KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

Merkez Yönetimi

İlk başkent Bilecik, daha sonra İznik, Bursa, Edirne ve İstanbul olmuştur.

Padişah

Osmanlı Devleti merkezîyetçi ve mutlak otoriteye dayalı bir yönetim anlayışı ile yönetiliyordu. Devletin başında Osmanlı hanedanından gelen Padişah bulunuyordu.

- Egemenlik Allah adına padişaha aitti. Bu nedenle bütün yetkiler padişapta

toplantılmıştır. Padişahlar, Bey, Gazi, Hünkar, Hüdavendigâr ve Sultan gibi unvanlar kullanmışlardır.

- Padişahlar, hükümdarlık alameti olarak kendi adlarına hutbe okutup, para bastırmışlardır.
- Padişah adayı şehzadeler, yetiştirmeleri için san-caklara gönderilirlerdi. Buna "Sancağa Çıkma" denilirdi. Devlet yönetiminde tecrübe kazanmala-rı için gittikleri sancaklarda yanlarına "Lala" adı verilen tecrübeli devlet adamları verilirdi.
- I. Ahmet 1603 yılında bu uygulamayı kaldırarak "Kafes Usulü"nü getirdi. Bu tarihten itibaren şehzadeler sarayda yetiştirilmeye başlandı.
- I. Ahmet devrine kadar Osmanlı Devleti'nde pa-dışah öldüğü zaman yerine kimin geçeceği belir-lenmemişti. Her şehzadenin padişah olma hakkı bulunduğundan bu durum şehzadeler arasında taht kavgalarının çıkmasına neden olmuştur.
- I. Ahmet 1603'te Ekber ve Erşed (büyük ve akıl-lı) olanın tahta geçmesi kuralını getirdi. Böylece taht kavgaları ve kardeş katliamı önlendi.
- Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi (1517) ile Osmanlı padişahları aynı zamanda halife oldu-lar.
- Padişahın yetkileri ilk kez ayanlar karşısında Sened-i İttifak ile kısıtlandı. Tanzimat Fermanı ile Osmanlı Devleti'nde hukuk devleti anlayışı yerleşmeye başladı.
- 1876 Kanun-u Esasi ile anayasalı yönetime geçildi.

Divan-ı Hümayun

- Divan, devlet işlerinin görüşülerek karara bağ-landığı en yüksek kuruldu. Divan teşkilatı Orhan Bey zamanında kurulmuştur. II. Mahmut yaptığı ıslahatlar sırasında Divanı kaldırarak yerine Ba-kanlar Kurulu'nu kurmuştur.
- Divan, padişah için danışma meclisi niteliğinde-dir. Divanın iki özelliği vardır, hem yönetim kuru-mudur hem de en yüksek mahkemedir.

Divan üyeleri ve görevleri şunlardır;

1. Padişah : Padişahlar Fatih'e kadar (1475) diva-nın başkanı idiler. Fatih'ten sonra padişahlar divan toplantılarına katılmadılar.
2. Vezir-i Azam (sadrâzam): Padişahın mutlak vekili olup günümüzdeki Başbakan' in konumundadır. Padişah mührünü taşır, padişah adına tayin ve terfiler yapar ve devlet işlerini yürütürdü. Sadrazamlar padişah yerine sefere çıktıkları za-man "Serdar-ı Ekrem"(Büyük Asker) unvanı alırlardı.
3. Vezirler: Günümüzde Devlet Bakanları konu-munda olan vezirler daha çok askeri ve siyasi işlerden sorumlu idiler. Tecrübeli birer devlet adamı olup vezir-i azamın yardımcısı idiler. Osmanlı Devleti büyüdükçe sayıları artmıştır.
4. Kazaskerler: Anadolu ve Rumeli Kazaskeri ol-mak üzere sayıları ikidir. Adalet, eğitim, kültür ve diyanet işlerine bakarlardı. Divandaki büyük davalara bakan kazaskerler ayrıca kadı ve müder-rislerin (profesör) tayin ve terfilerine bakarlardı. Günümüzdeki hem Milli Eğitim hem Adalet Bakanı konumundaydılar.
5. Defterdarlar: Günümüzdeki Maliye Bakanı' nın konumunda olan defterdarlar, devletin bütün mali işlerinden sorumludur. Anadolu ve Rumeli defterdarları olmak üzere sayıları ikidir.
6. Nişancı: Protokol, yazı ve tapu işlerinde sorumlu idi. Padişah adına yazılan ferman, berat ve diğer belgelere padişahın tuğrasını (imzasını) çekerti. Os-manlı kanunlarını çok iyi bilen nişancılar gerektiği zaman Divana bilgi verirlerdi.
- Bu görevlilerden başka 16. yüzyıldan itibaren di-van üyeleri arasında din işlerinden sorumlu Müftü (Şeyhülislam), donanmadan sorumlu Kaptan-ı Derya ve dış işlerinden sorumlu Reis'ül Küttap da katılmıştır.

***FATİH SULTAN MEHMET DÖNEMİ (1451_1481) ***

İstanbul'un Alınma Sebepleri=

- 1.Rumeli topraklarının güvenliğini sağlamak
 - 2.Rumeli fetihlerini kolaylaştırmak
 - 3.Bizans'ın Anadolu ve Rumeli arasındaki bağlantıyı kesmesini önlemek
 - 4.Bizans'ın Avrupalıları , Anadolu Beyliklerini ve şehzadeleri kışkırtmasını önlemek
 - 5.Hz. Muhammed 'in (sav) hadisi
 - 6.Boğazlardan geçen ticaret yollarının güvenliğini sağlamak
 - 7.Hristiyan dünyasının doğudaki en güçlü kalesini ortadan kaldırmak.
- İstanbul'un Alınmasını Geciktiren Sebepler=**

- 1.Bizans siyaseti
- 2.Rum ateşi(Grejuva)
- 3.Avrupa'nın yardımı
- 4.Güçlü surlar

Fetih İçin Yapılan Hazırlıklar

- 1.Kahraman oğulları etkisiz hale getirildi
 - 2.Y.Beyazıt'ın yaptırdığı Anadolu hisarının karşısına Rumeli hisarını yaptırdı
 - 3.Avrupa'dan gelebilecek tehditlere karşı tedbirler aldı
 - 4.Büyük toplar(şahi) ve havan toprakları yaptırdı.
 - 5.400 parçalık bir donanma oluşturdu
- Fethin Türk tarihi Açısından Önemi (Sonuçları)**

- 1.Osmanlı Devleti imparatorluk oldu
- 2.İstanbul başkent oldu
- 3.Devletin gücü ve otoritesi arttı
- 4.Türklerin, Balkanlarda ilerlemesi kolaylaştı
- 5.Boğazdan geçen ticaret yolları Osmanlı'nın eline geçti
- 6.Anadolu ve Rumeli topraklarının güvenliği sağlandı
- 7.Denizciliğe önem verildi
- 8.Osmanlı devlet yönetiminde değişiklikler oldu
- 9.Boğazların savunulması kolaylaştı

Fethin Dünya Tarihi İçin Önemi

- 1.Fetihte kullanılan toprakların ,Avrupa da örnek alınmasıyla Dere beylik (feodalite) yıkıldı. Krallıklar güçlendi
- 2.İpek yolunun ele geçmesiyle Avrupa yeni yollar aramaya başladı(coğrafi keşifler)
- 3.Bizans'tan kaçan bilim adamları İtalya' ya giderek Eski yunan ve Roma kültürünü canlandırarak Rönesans'ın doğmasına ön ayak oldular.
- 4.Bizans(Doğu roma) sona erdi
- 5.Orta çağ bitti, yeni çağ başladı
- 6.Ortodokslar, Osmanlı himayesine alınarak Avrupa Hristiyan birliği bozuldu

#Sırpların düşmanca hareketleri ve İstanbul'un güvenliği için Sırbistan alındı (1459)

Mora halkının yardım istemesi üzerine Mora alındı

Arnavutluk(1479), Eflak(1462), Boğdan(1476), Bosna ve Hersek (1466) alındı

Osmanlı_ Venedik Savaşı (1463–1479)

Osm. Devletini Ege ve Akdeniz de ki fetihleri sebebiyle başlayan savaş 16 yıl sürdü.1479 da yapılan antlaşma ile ilk defa Venediklilere kapitülasyon (ayrıcılık) verildi. Amaç ticareti canlı tutmak ve Hristiyan birliğini bozmaktı.

#Ege adalarının birçoğu alındı.

#1480 de Otranto alındı.

#Candar oğulları alınırken, Karaman oğulları etkisiz hale getirildi.

Otlukbeli Savaşı (1473)

Fatih ile Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan arasında oldu. U. Hasan'ın Karaman

oğullarını desteklemesi, Venedikle iş birliği yapması, Fatih'ten Sinop ve Trabzon'u istemesi ve Anadolu Üzerinde ki egemenlik nedeniyle başlayan savaşı Osmanlılar kazandı. Akkoyunlu devleti yıkılırken yerine Safevi devleti kuruldu.

1461 Trabzon Rum imp alındı.

#1475'te halkın yardım istemesi üzerine Kırım alındı. Karadeniz, Türk gölü olurken Karadeniz ticaret yolları ele geçirildi.

#Hicaz su yolları yüzünden Memlукlularla ara bozuldu.

Kanunname_i Ali Osman hazırlandı.Bu Osm.'nin ilk anayasası niteliğindedir.

2.BEYAZİT DÖNEMİ (1481_1512)

#Kardeşi Cem ile giriştiği taht kavgası nedeniyle dönemi sönük geçmiştir.

#Memlукlular ile 6 yıl süren savaşlar yapıldı

#Venedik ile yapılan deniz savaşı kazanıldı

#Şahkulu isyanı bastırıldı

#Cem olayı nedeniyle Endülüs (ispanya) Müslümanlarına yardım yapılamadı

#Şii tehlikesi karşısında pasif kalması nedeniyle oğulları arasında taht kavgası başladı

YAVUZ SULTAN SELİM DÖNEMİ (1512-1520)

Çaldıran Savaşı (1514)

SEBEP: Şah İsmail'in Anadolu'da Şii propagandası yapmasını önlemek

SONUÇLAR: 1.Şii tehlikesi azaldı

2.Dulkadir oğulları alındı, Ramazan oğulları Osmanlılara bağlandı

3.Doğu ve Güneydoğu Anadolu alındı.

4.Osmanlılar ile memlукlular komşu oldu.

#Yavuz Anadolu'da siyasi birliği yeniden kurdu.

Mercidabık (1516) ve Ridaniye(1517)Savaşları

SEBEPLER: 1.Yavuz un bütün İslam dünyasının lideri olmak istemesi.

2.Dulkadiroğulları nın ortadan kaldırılması, Ramazanoğulları nın Osmanlılara bağlanması.

3.Memlукların Şah İsmail ile ittifak yapması.

4.Mısır ın ve Baharat yolunun önemi.

5.Memlукların Osm. şehzadelerini korumaları.

SONUÇLAR

1.Suriye, Hicaz, Mısır ve Filistin alındı.

2.Halifelik Osmanlılara geçti.

3.Venedikliler Kıbrıs için ödedikleri vergiyi Osmanlılara ödemeye başladılar.

4.Baharat yolu Osmanlılara geçti.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN DÖNEMİ (1520-1566)

#Canberd Gazali, Ahmet Paşa, Baba Zünnun ve Kalenderoğlu isyanlarını bastırdı.

Batıdaki Gelişmeler

Batı politikası: Avrupa Hıristiyan birliğini bozmak.

#Belgrad ın fethi ile(1521)önemli bir üs elde edildi ve Orta Avrupa nın yolu açıldı.

Mohaç Meydan Savaşı (1526)

SEBEPLER

1.Fransa kralı Fransuva yı kurtarmak.

2.Avrupa daki ittifakı parçalamak.

SONUÇLAR

1.Macaristan alındı. 2.Fransuva kurtarıldı.

1.Viyana Kuşatması (1529)

Avusturya kralı Ferdinand ın Budin i alması üzerine yapıldı. Ancak Viyana alınamadı. Çünkü;

- 1.Ağır toplar getirilmedi.
- 2.Erzak azalmıştı.
- 3.Kış yaklaşmıştı.

Alman Seferi (1532)

Ferdinand ın Budin e saldırması üzerine yapıldı. Kimse karşısına çıkamadı.1933 de İstanbul antlaşması yapıldı. Buna göre Avusturya kralı protokol bakımından Osmanlı sadrazamına eşit sayılacaktı.

#Bu anlaşma ile Avusturya Osmanlı üstünlüğünü kabul etmiş oldu.

#1566 Zigetvar seferi Kanuni nin son seferidir.

—Kapitülasyonlar 1535—

AMAÇ

Avrupa Hristiyan birliğini parçalamak En önemli madde: Anlaşma iki hükümdar sağ kaldığı sürece geçerli olacaktı. Böylece Kanuni elinde önemli koz bulundurmuş oldu.

Doğudaki Gelişmeler

İran a 3 sefer yaptı.Sonunda1555 yılında Amasya ant imzalandı. Bu İran ile yapılan ilk resmi anlaşmadır.

—Denizlerdeki Gelişmeler

Rodos un Fethi(1522)

Rodos daki şövalyelerin Mısır. Anadolu. Suriye arasın daki ulaşımı engellemeleri üzerine Rodos alındı.

#Cezayir i Barbaros hayrettin alarak Osmanlılara verdi.

Preveze Deniz Savaşı(28 Eylül 1538)

SEBEP Ege ve Akdeniz deki adaların Osmanlılarca alınması.

#Osmanlı donanmasının başında Barbaros, Haçlı donanmasının başında Andrea Dorya bulunuyordu.

SONUÇLAR

- 1.Akdeniz Türk gölü oldu.
 - 2.Osmanlı Akdeniz deki üstünlüğünü kabul ettirdi.
- #Cezayir, Trablusgarp, Cerbe adası alındı.

Hint Deniz Seferi

SEBEPLER

- 1.Portekizlilerin Baharat Yoluna hâkim olmak istemeleri.
 - 2.Portekizlilerin Müslüman tüccarla zarar vermeleri.
 - 3.Hint Müslümanlılarının Osmanlı dan yardım istemesi.
 4. Portekiz ve İspanya nın Hristiyanlığı yaymak istemeleri.
- # Birinci seferi Süleyman Paşa İkinci seferi Piri Reis üçüncü seferi Murat Reis dördüncü seferi Seydi Ali reis yaptı.

SONUÇLAR

- 1.Osmanlı bu seferlere gereken önemi vermedi.
 - 2.Osmanlılar karadan destek alamadı.
 - 3.Osm. donanması Hint Okyanusu ve Portekizliler karşında zayıf kaldı.
 - 4.Yemen, Aden, Sudan, Habeşistan alındı.
 - 5.Osmanlı ve Portekiz zayıflarken buraya önce Hollanda sonra İngiltere yerleşti.
- ***2.SELİM DÖNEMİ (1566-1574)***

Sokullu Mehmet Paşa Dönemi

İkinci Selim eğlenceye düşkün olduğundan bütün devlet işlerini Sokullu Mehmet Paşa yaptı. Bu yüzden bu döneme Sokullu dönemi denir.

Kıbrıs ın Fethi(1571)

Doğu Akdeniz in güvenliği için alınması gerekiyordu. Sokullu Haçlıların birleşe bileceği endişesi ile karşı çıktı. Kıbrıs ın fethi ile Doğu Akdeniz in güvenliği sağlandı. İnebahtı Deniz savaşı na yardımcı oldu.

İnebahtı Deniz Savaşı(1571)

Sebebi Kıbrıs ın fethidir. Karada çok başarılı olan Müezzinzade Ali paşa nın

denizdeki beceriksizliği yüzünden ilk büyük yenilgimizi (denizlerdeki) aldık.

—Süveyş Kanal Projesi—

Bu kanal açılışaydı Osmanlı devleti doğu denizlerine açılacak, Baharat Yolu canlanacaktı. Ancak ilgisizlik yüzünden gerçekleşmedi.

—Don. Volga Kanal Projesi: Bu nehirler birleştirilirse, Osmanlı donanması Hazar Denizi ne geçebilecek, Rusya nın güneye inmesi engellenecek, İran kuzeyden kontrol edilecek, Asya Türkleri ile ilişki kurulabilecekti. Ancak proje Rus saldırıları, Kırım hanının ihaneti ve ilgisizlik yüzünden gerçekleşmedi.

OSMANLI DENİZ İMPARATORLUĞU

ORHAN GAZİ (1324-1362): Osmanlıların denizcilik deneyim-leri olmamasına rağmen küçük gemilerden oluşan bir donanma kurarak Marmara Denizi'ne açıldılar. Bu dönemde Osmanlılar sınırlarına kattığı Karesi Beyliği donanmasından faydalandılar.

YILDIRIM BEYAZID (1381 -1402): Zamanında Gelibolu'da tersane açıldı ve Gelibolu donanmanın üssü oldu.

FATİH SULTAN MEHMET (1451-1481):Karadeniz kıyılarında güvenliğin sağlanması ve Karadeniz ticaret yolları üzerinde güvenliğin kurulmasını istiyordu. Bu amaçla;

1459'da Cenevizlilerden ticaret kolonisi olan Amasra'yı aldı.

1460'ta Kastamonu ve Sinop civarında hüküm süren Candaroğulları Beyliği'ni Osmanlı topraklarına kattı.

1461'de Trabzon Rum Devleti'ne son verdi ve Trabzon'u aldı.

1477'de Kırım Hanlığı'nı Osmanlı Devletine bağladı.

Uyarı

Kırım'ın alınması ile Karadeniz bir Türk Gölü haline geldi. Doğu ticaret yolları (İpek Yolu) güvenlik altına alındı.

II.BEYAZID(1481-1512):Karadeniz'in kıyısında bulunan Killi ve Akkerman kalelerinin alınmasıyla hem Tuna Nehrinin girişi kontrol altına alındı hem de Kırım'la karadan bağlantı sağlandı. Bu dönemde Venediklilerden İnebahtı, Modon ve Koron kaleleri alındı.

YAVUZ SULTAN SELİM (1512-1520):

Osmanlı donanmasını büyüttü. Yavuz Sultan Selim'in Mısır'a yönelik kara hare-katında Türk Donanması büyük lojistik destek sağlamıştır. Ya-vuz'un başarıları ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuzey Afrika'da bir güç merkezi haline gelmesi, Akdeniz'de ba-ğımsız olarak faaliyet gösteren Türk ve Müslüman denizcileri Osmanlı Devleti ile kaynaştırmıştır.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN (1520 -1566):

Rodos adası fethedildi (1522). Rodos'un fethiyle Suriye ve Mısır ticaret yolunun güvenliği sağlandı.

Kanuni Avrupalıların Barbaros dedikleri Hızır Reis'i İstanbul'a davet etti ve onu Kaptan-ı Derya olarak donanma kornutanlığına atadı (1533). Böylece onun yönetiminde olan Cezayir Osmanlı yönetimine geçti.

Girit adası 24yıllık bir kuşatmadan sonra 1669 da alındı.

Sinop Baskını

Ruslar tarafından yapılan baskınla Kırım Savaşı başladı. (1853)Savaşın sonunda Paris ant. yapıldı.(1856)Bu antlaşma ile Osmanlı Avrupa Devleti sayıldı.

Topraklarının bütünlüğünü Avrupa sağlayacaktı.(Osmanlı nın ne kadar güçsüz

olduğu görülüyor.) Rusya ve Osmanlı Kara Deniz de donanma bulunduramayacaktı.(Osmanlı savaşta kazanmış, masa başında kaybetmiştir.)
Çeşme Baskını

1770 de Ruslar Çeşme deki Osmanlı donanması yaktılar. Bu olayda sonra Baron de Tott donanmayı iyileştirmeye çalışmıştı.(Yabancı Uzmanlar) Cezayirli Gazi Hasan Paşa Tersane Hendesehanesi yani Deniz Harp okulunu kurdu. Daha sonra Mühendishane-i Bahri Hümayun kuruldu.

Mehter: Pek ulu anlamına gelir. Her gün padişahın olduğu yerde, yatsı namazından önce, sabah namazı öncesinde vs. nevbet vurulurdu.II.Mahmut mehterhaneyi kaldırarak mızıkayı Hümayun-ı kurdu. Mehter askerimizi coştururken düşman askerimizi korkuttu.

İbrahim Müteferrika: Aslen Macar'dır. Sait Çelebi ile Osmanlı'da ilk matbaayı açtı.

Levni: Minyatürleri ile tanınmıştır.

Yabancı Seyyahlar Nelerden Etkilendiler

- Bayram geleneklerinden
- Temizliklerinden, hamam kültüründen
- Çocuk sevgisinden
- Kahve kültüründen
- İçki, kumar gibi alışkanlıklarının olmadığından
- Savaşçı özelliklerinden
- Hayvan Sevgisinden
- Ev dekorasyonundan
- Çiçek Sevgisinden
- Yemek kültüründen

YENİLİKLER VE OSMANLI DEVLETİ

*İlk resmi gazetede atamalar, mahkeme kararları, padişahların icraatları yer alıyordu. Devlet memurlarının okuması istenmiştir.

*İlk özel gazeteyi bir İngiliz'in çıkarması tamamen ekonomikti.

*İlk demiryolu İzmir-Aydın arasına yapıldı. Nüfus fazla, ticari potansiyel yüksekti. Ayrıca İngiliz sanayisinin ihtiyaç duyduğu hammadde boldu.

*Her yönden geri kaldığımız için teknik elemanları, subay ve öğretmenleri Avrupa'dan getirdik.

*Savaşlardaki başarısızlık nedeniyle ilk ıslahatlar hep askeri alanda yapılmıştır.

*Yurt dışına çıkan ilk padişah Abdülaziz'dir. Etkilendiği için ülkede teknik okullar açıldı. Demir yollarına ve deniz kuvvetlerine önem verildi.

LALE DEVRİ(1718-1700)

Pasarofça Ant. ile başlar, Patrona Halil isyanı ile sona erer. Padişah 3. Ahmet, sadrazam Nevşehirli damat İbrahim Paşadır.

Lale Devri Islahatları=

1.ilk matbaa açıldı.(İbrahim müteferrika(Sait çelebi)

2.İlk çiçek aşısı yapıldı.

3.ilk itfaiye teşkilatı (tulumbacılar) kuruldu.

4.Kâğıt, çini, kumaş fabrikası kuruldu.

5.tercümeler yapıldı. Kütüphaneler açıldı.

6.Yurt dışına geçici elçiler gönderildi.

#Matbaaya dini eserler basmamak şartıyla izin verildi. Çünkü hattatların tepkisinden çekinildi.

Matbaa batıdan alınan ilk teknik araçtır.

**Matbaada ilk basılan eser Vanlı Mehmet Ağa'nın Vankulu Lugatı dur.
Lale Devri Patrona Halil isyanıyla sona erdi.**

*****1. MAHMUT (1730-1754)*****

**#İlk defa Avrupa dan subay getirilerek askeri alanda yenileşmeye önem verildi.(Kont De Bonneval –Humbaracı Ahmet Paşa)
#Mühendishane-i Berri Hümayun(kara mühendishanesi) açıldı.**

*****DURAKLAMA DÖNEMİ(1579-1699)*****

Duraklamanın İç Sebepleri

1.Yönetimin bozulması

a.Sancak sisteminin kaldırılması

b.Divana önem verilmemesi

c.Rüşvet ve adam kayırma

2.Ordunun bozulması

a.Tımar sisteminin bozulması

b.Kapı kulu ocağının bozulması

3.Maliyenin bozulması

a.Tımar sisteminin bozulması ile tarım gelirlerinin azalması

b.Kapı kulu askerlerinin sayısının artmasıyla hazineden daha çok paranın çıkması

c.Savaşların uzun sürmesi, ganimetin azalması

4.Eğitimin bozulması

5.Devletin yapısı

a.Değişik milletleri bir arada tutmanın zorluğu

b.İç isyanlar

Duraklamanın Dış Nedenleri

1.Devletin doğal sınırlara ulaşması

2.Güçlü devletlere komşu olunması

3.Ticaret yollarının değişmesi

4.Kapitülasyonların olumsuz etkisi

5.Batıdaki gelişmelerin takip edilmemesi

*****3.MUSTAFA(1754-1774)*****

#Avrupa dan subay getirildi. (Baron De Tot).

#Donanmamız Çeşme de yanması üzerine Mühendishane-i Bahri (Deniz) Hümayun açıldı.

*****1. ABDÜLHAMİD(1774-1789)*****

#Askeri alanda batılaşmaya devam edildi.

*****3.SELİM(1789-1807)*****

1.Nizam-ı Cedit adında bir ordu kuruldu.

2.İran-ı Cedit hazinesini kurdu.

3.Sürekli elçilikler açıldı.(Avrupa da).

4.ilk devlet matbaası açıldı.

5.Yerli malı özendirilmeye çalışıldı.

6.Yeni çerilere eğitim zorunluluğu getirildi.

7.Vezirleri seçme hakkı padişaha ve sadrazama bırakıldı.

#Nizam-ı Cedit=Hem yapılan yeniliklere hem de kurulan orduya verilen isimdir.

#Bu dönem Kabakçı Mustafa isyanı ile sona erdi.

II.MAHMUT DÖNEMİ ISLAHATLARI

A-Yönetim (İdari) Alanda

1-Divan kaldırılarak nazırlıklar (Bakanlıklar) kuruldu

2-Müsadere (El koyma) geleneği kaldırıldı. .(Özel mülkiyet ve miras hakları gelişti.)

3-Çeşitli meclisler açıldı.

B-Askeri Alanda

1-Sekban-ı Cedit Ocağı kuruldu.(Yeniçerilerin tepkisi üzerine kaldırıldı.)

2-Eşkinci Ocağı kuruldu.(Yeniçerilerin tepkisi üzerine kaldırıldı.)

3-Yeniçeri Ocağı kaldırıldı.(Vaka-yı Hayriye) Bu olayla yeniliklerin önündeki en büyük engel kaldırıldı. Padişahın otoritesi arttı.

4-Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ordusu kuruldu.

C-Sosyal Alanda

1-Kılık- kıyafette düzenleme yapıldı.(Devlet memurlarına fes, pantolon ve ceket giyme zorunluluğu getirildi. Amaç memurları halktan ayırabilmektir.)

2-İlk nüfus sayımı yapıldı.(Yalnızca erkekler sayıldı. Çünkü amaç vergi verecekleri ve askere gidecekleri tespit etmektir.)

3-Posta teşkilatı kuruldu.

D-Eğitim Alanında

1-İlköğretim zorunlu oldu (Yalnızca İstanbul'da)

2-İdadi (Lise) ve Rüşdiyeler (Orta okul) açıldı.

3-Harbiye ve Tıbbiye açıldı.(Tıbbiye ordunun doktor ihtiyacını karşılamak için açıldı)

4-Avrupa'ya öğrenci gönderildi.(Avrupa'daki gelişmeleri takip etmek amacıyla gönderildiler fakat çoğu oradaki siyasi atmosferden etkilendiler ve siyasetçi,gazeteci,şair oldular.)

5-Takvim-i Vakayi isimli ilk resmi gazete çıkarıldı.

***Türkiye'de ilk gazete 1795 yılında Fransızlar tarafından çıkarılan Haber Bülteni'dir.**

***Türkçe yayınlanan ilk gazete bir İngiliz'in çıkardığı Ceride-i Havadis'tir.**

***Türkler tarafından çıkarılan ilk gazete (Agah Efendi – Şinasi) Tercüman-ı Ahval'dir.**

TANZİMAT FERMANI (1839)

Mısır ve Boğazlar sorununun çözümünde Avrupa'nın desteğini alabilmek için ilan edildi. Padişah I.Abdülmecit, Sadrazam Mustafa Reşit Paşa'dır.

1-Kanun önünde herkes EŞİTTİR.

2-VERGİ kişilerin kazancına göre alınacak.

3-RÜŞVET ve iltimas kaldırılacak.

4.ASKERLİK işleri belli bir düzene göre yapılacak.

5-KANUNUN üstünlüğü kabul edilecek.

Yukarıda bazı maddelerini verdiğimiz Tanzimat Fermanı; mutlakîyetin gücünü sınırlandırmıştır ve ilk kez bu ferman ile Osmanlı Dev-leti hukuk üstünlüğünü kabul etmiştir. Bu durum demokratikleşme yolunda atılmış en önemli adımlardan birisidir. Ancak Osmanlı halkı Tanzimat Fermanı ile yönetimde söz sahibi olamamıştır.

ISLAHAT FERMANI (1856)

Avrupalı devletlerin baskısıyla ilan edilen ferman,Tanzimat Fermanı'nın genişletilmiş halidir.Bu fermanla azınlıklar,Müslüman halktan daha ayrıcalıklı hale geldiler.Demokratik hareketi sayılmasının nedeni bütün Osmanlı halkının can,mal ve namusunun korunması ve kanun önünde eşit sayılmalarıdır. Avrupa devletleri bu fermanla iç işlerimize karışmaya başladılar.

I.MEŞRUTİYET

1876 yılında 2. Abdülhamit Jön Türklerin baskısıyla 1. Meşrutiyeti ilan etti. Jön Türkler Meclisi açarak yabancı devletlerin iç işlerimize karışmasını önlemek istiyorlardı. İlk anayasamız Kanun-i Esasi Mithat Paşa ve arkadaşları tarafından hazırlandı. Ancak 2. Abdülhamit 93 Harbi'ni (1877-78 Osm.-Rus Savaşı'nı) bahane ederek Meşrutiyete son verdi.

II.MEŞRUTİYET

1908 yılında İttihat ve Terakki Partisinin çabalarıyla 2. Meşrutiyet ilan edildi. 13 Nisan 1909 da meşrutiyet karşıtları İstanbul' da 31 Mart isyanını çıkardılar. Bu isyan Hareket Ordusu tarafından bastırıldı.16 Mart 1920'de İstanbul'un işgali ile Osmanlı Meclisi Meclis-i Mebusan kapatıldı

ZİRAAT BANKASI

Memleket sandıkları kuruldu. Yolsuzluklar üzerine Menafi sandıklarına dönüştürüldü. 1888'de Ziraat Bankası kuruldu.

*Türklerde zengin kimse olmadığından banka ile uğraşan, parasını bankaya yatıran olmadı. Paraya ihtiyacı olan da tefecilerden alıyordu. Ziraat bankası çiftçiye tefecilerden kurtarmak amacıyla kuruldu.

Osmanlı Devletinde Dönemler

1299-1453	:Kuruluş Dönemi
1453.1579(Sokulunun ölümü)	:Yükselme "
1579-1699(Karlofça Ant.)	:Duraklama "
1699-1792 (Yaş Ant.)	:Gerileme "
1792-1922	:Dağılma "

4.ÜNİTE:ZAMAN İÇİNDE BİLİM

BİLİNMEŞİ GERKEN KAVRAMLAR:

-Çağ -Keşif -Milat -Uygarlık - Buluş -Bilim

Yeni Buluşlar: (Tekerlek,barut,mum,mürekkep,cam,yazı)

Kâğıt, Barut, Pusula ve Matbaa Talas Savaşı (751) ile Müslümanlara, Haçlı Seferleri ile de Avrupa ya geçti.

BULUŞLARIN SERÜVENİ

İnsanların, avladıkları hayvanları kesip parçalamak, kemikleri kırmak için çakılları ve taşları kullandıkları zamandan beri bu aletlerde sürekli devam edecek bir gelişme, teknolojik gelişmeler başlan bulunuyordu.

CAM: Camın hammaddesi kumdur. Kumun yapısında bulunan silisyum dioksit, yüksek sıcaklıkta erir. Camın dayanıklı olmasını sağlamak, yumuşaklığı-nı artırmak ve renk katmak için çeşitli maddeler katılır.

Türklerde cam sanatı Selçuklularla beraber başladı ve İstanbul'un alınışından sonra Osmanlı döneminde gelişti. İstanbul ve çevresinde 14. yüzyılın başlarında "Çeşm-i Bülbül" adı verilen bir cam çeşidi yapılmaya başlandı. Türkiye'de ilk cam fabrikası 1934 yılında Paşabahçe'de kuruldu.

Çeşm-i Bülbül: Anadolu atölyelerinin çıkardığı bir üründür. Bu teknik, modern cam endüstrisinin ilerlemiş yöntemlerinin bile geleneksel ustaların çalışmalarını geçemediği bir tekniktir.

MÜREKKEP: Günümüzden yaklaşık yedi bin yıl önce Mezopotamya'nın verimli toprak-larında tarımın gelişmesiyle yazılı kayıtlar tut-ma zorunluluğu ortaya çıktı. Babiller ve Mısır-lıların başlangıçta kullandıkları yazma aracı basit çakmak taşı iken, bunun yerini ucu yon-tulmuş çubuk aldı. MÖ 1300'e doğru Çinliler ve Mısırlılar kandillerde aydınlatmadan olu-şan isî su ve bitki zamklarıyla karıştırarak ha-zırlanan mürekkebi buldular.

İlk çağlarda kullanılan mürekkep, parşömen üzerine yazmak için deriye iyice sinen ve silinmesi ko-lay olmayan, özel dayanıklı bir mürekkepti. Bu mürekkep, bugünde birçok mürekkeplerin yapıldığı gibi mazî soyundan (mürekkep kozası) demir sülfattan ve reçineden (ya da Arap zamkından) yapılırdı.

Eski mürekkebin önemli bir özelliği, yazının renginin yazarken çok soluk olması ve daha sonra kendi kendine kararmasıydı..

TEKERLEK: Tekerlek bütün çağların en önemli mekanik icadıdır. Makinelerin çoğunda, saatlerde, yel değirmenlerinde, buhar makinelerinde ayrıca otomobil, bisiklet gibi taşıtlarda tekerlek ve tekerlek ilkesine dayanan dişli ve çarklar vardır.

Kesile ağaç kütüklerinin yuvarlanmasının görülmesi tekerleğin atası sayılır. En eski tekerlek yaklaşık 5000 yıl önce Mezopotamya'da yapılmıştır. MÖ 200 yılında parmaklı (ispitli) tekerlek icat edildi. Parmaklıkları deri ya da metal şeritle sağlamlaştırıldı.

MUM: Günümüzden yaklaşık 2000 yıl önce ortaya çıktı. Mum çevresi balmumuyla ya da don yağıyla sarılmış bir fitilden oluşur, Yağ lambaları ve mumlar gazyağıyla aydınlatmanın yaygınlaştığı 19. yüzyıla kadar başlıca yapay ışık kaynakları olmayı sürdürdüler.

BARUT: Çinliler tarafından bulunmuştur. Daha sonra Türkler vasıtasıyla Çinlilerden Müslüman Araplara geçmiştir. Haçlı Seferleri sırasında Avrupalılar barut yapmayı Müslümanlardan öğrendiler Barut sayesinde top, tüfek gibi ateşli silahlar yapıldı.

Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul surlarını yıkabilecek toplar yaptırması, Avrupa krallarının işine yaradı. Krallar büyük toplar sayesinde söz geçiremedikleri derebeylerin şatolarını yıktılar, böylece Avrupa'da derebeylerin egemenliklerine son veren krallar siyasi güçlerini artırdılar.

Mö 3500-3200 Mezopotamya'da sümerler yazıyı kullanan ilk uygarlıktır.

MÖ 3200:Tekerleğin ilk kez mezopotamyada kullanıldığı sanılıyor.

MÖ 1300:Suriye-Ugaritte ilk alfabe kullanıldı.

MÖ 700:Lidya'da madeni para ilk kez kullanıldı.

MÖ 540:Milleti Tharles geometri okulunu kurdu.

MÖ 450:Herodot,Dünya haritası çizildi.

MÖ 200:Yunanlı Arşimet kaldıraç kanunları keşfedildi.

SÖZ UÇAR YAZI KALIR

Günümüzden yirmi bin yıl önce mağara duvarlarına çizilen hayvan resimleriyle başlayan insanın iz bırakma tutkusunu, altı bin yıllık bir geçmişi olan yazının ortaya çıkarılmasında atılan ilk adımlardır.

Tarih, insanın yazıyı bulmasıyla başladı. Konuşurken çıkarılan seslere bir takım işaretler karşılık olabiliyordu.

İlk yazı nesneleri gösteren resimler şeklindeydi. Konuşma dilini yazı diline çevirmeyi başaran Sümerler düşünceyi ve tarihi gelecek kuşaklara bırakma yöntemini bulmuş oldular. Sümerlerin kil tablet üzerine yazdıkları harflerin biçimi çiviye benzediği için bu yazıya çivi yazısı adı verildi. Çivi yazısını Babil ve Hitit gibi uygarlıklarda kullanmışlardır.

Eski Mısırlıların kullandığı resimli yazıya "hiyeroglif" denir. Bu yazıda harfler resimlerle ifade edilir. Hiyeroglif yazılar yalnızca duvara ve anıtlara yazılırdı.

Güney Amerika uygarlığı olan İnkalılar "Khipu" adı verilen düğümlerden oluşan ip demetlerinden yararlanıyorlardı. "Khipu"lar sayısal kayıtları tutmak için kullanılmakta her ip farklı renkte ve farklı düğüm şeklindeydi.

Fenikeliler yazıyı çeşitli harflerle anlatarak ilk alfabeyi icad ettiler. Bu alfabe Yunanlılar ve Romalılar tarafından da geliştirilerek Latin Alfabesi oluşturulmuştur.

Gutenberg ise yazıyı daha seri bir şekilde kopyalayan bir matbaa geliştirmiştir. (1457)

Osmanlı Devleti'nde Kâğıt ve Matbaa

Dünya'da bilinen ilk matbaa Budizm'in Japonya'da yayılması için Çinliler tarafından kurulmuştur.

Asya'da yer alan Uygurların da matbaacılık faaliyetine başlamalarında

komşuları olan Çin etkili olmuştur.

Matbaanın başlangıcının tam olarak bilinmemesine rağmen modern matbaayı 15. yüzyılın ortalarında Alman matbaacı Johanne Gutenberg yapmıştır.

Matbaanın Osmanlı Devleti'nde kullanılması 18. yüzyılda gerçekleşmiştir.

Ancak Osmanlı Devleti'nde yaşayan Musevi ve Ermeni azınlıklar matbaayı kullanarak kendi dillerinde kitaplar basmışlardır.

1727'de ilk Türk matbaası kurulana kadar Türkçe kitap basılmamıştır.

Osmanlı Devleti, Lale Devri'nde Batı'nın ilerleyişini takip etmek için Avrupa ülkelerine elçilikler açmış ve konsoloslar atamıştır. Bunlardan biri olan ve Fransa'ya elçi olarak atanan 28 Mehmed Çelebi'den, Fransa'nın uygarlık, eğitim, askerî alandaki gelişmeleri takip ederek rapor etmesi istenmiştir. 28 Mehmet Çelebi'nin oğlu olan Said Mehmet Efendi, gelişmenin eğitimden kaynaklandığına ve bunun için matbaanın gerekli olduğuna inanmıştır.

Osmanlı Devleti'nde Türk matbaacılığının ortaya çıkmasında önemli şahsiyetlerden biri İbrahim Müteferrika'dır.. 1727 yılında da Sait Efendi ile birlikte ilk Osmanlı matbaasını kurdu.

Matbaanın Osmanlı Devleti'ne geç gelmesinin nedenleri;

1. Dinî tutuculuk, 2. Teknik nedenler, 3. Toplumun hazır olmaması, 4. Hattatlık mesleğinin yaygın ve geleneksel bir uğraş olarak etkin olmasıdır.

İLK ÇAĞDA YETİŞEN BİLİM ADAMLARI VE BİLİMSEL ÇALIŞMALARI

Anadolu'da yetişen bilim adamlarına baktığımız zaman;

-Teodorus, kilit ve anahtarı bulmuştur.

- Hipokrat, tıbbın temellerini atmıştır.

- Herodot, tarihin babası sayılmaktadır.

- Demokritus, atom sözcüğünü günümüz anlamında ilk kez kullanmıştır.

-Anaksogaros, ilk astronom olarak kabul edilmektedir.

Yunanistan'da yetişen bilim adamları;

- Homeros, Yunanistan'ın gelenek ve göreneklerini, inançlarını ele aldığı "İlyada ve Odysseia" destanlarını yazmıştır.

- Hesiados, Yunanistan'da ünlü bir şair olup, "Tanrıların Doğuşu, İşler ve Günler" adlı eserleriyle önemli bir kişiliktir.

Hellenik dönemde yetişen bazı bilim adamları Pisagor, Platon, Ödoksos, Aristo, Zenon, Arşimet'tir.

- Pisagor, bugün "Pisagor teoremi" olarak bildiğimiz "Bir dik üçgenin dik kenarlarının karelerinin toplamı, hipotenüsün karesine eşittir" ifadesini ortaya koymuştur.

- Arşimet, suyun kaldırma kuvvetini bulmuştur. Bu buluş günümüzdeki gemilerin yapılmasına temel teşkil etmiştir.

Roma döneminde yetişen bilim adamları, Menelaus, Batlamyus, Dioscorides, Galen, Diafantos'tur.

- Menelaus, günümüzde "Menelaus teoremi" olarak bilinen düzlem ve küresel üçgenlere dair teoremi ortaya koymuştur.

- Batlamyus, astronominin sentezini yapmış, geometrik bir sistem kurmuştur. Yerin küresel olduğunu ve evrenin merkezinde ve hareket-siz olduğunu savunur. Batlamyus'un "Coğrafya" adlı eseri ünlüdür.

ORTA ÇAĞDA BİLİM

Orta Çağ İslam Dünyasında Bilimsel Faaliyetler

İslam kültürü ve bilimsel faaliyetler, farklı kültürlerin etkisiyle şekillenmiştir.

Harezmi, Biruni gibi bilim adamları Hindistan, İran ve Bizans gibi kültürlerden etkilenmiştir.

İslam dünyasında, devlet adamlarının bilimsel faaliyetleri desteklemesi sonucu bilimsel gelişmeler sağlanmıştır. İslam topraklarında bilim evleri ve gözlem evleri görülmektedir. Bu; dönemde astronomi, matematik, fizik, kimya, biyoloji,

coğrafya, tıp, teknik ve tarih alanların-da önemli bilimsel çalışmalar görölmektedir.

İslam kültürü, sınırların genişlemesi ile birlikte geniş alanlara yayılmıştır. Müslümanların Avrupa'ya geçmesi ile İslam kültürü Avrupa'ya yayılmıştır. İbn-i Sina, Biruni, Farabi, Harezmi gibi bilim adamlarının eserleri, Latinceye çevrilmiştir. Avrupalılar, İslam devletlerinde medreseleri örnek alarak, üniversiteler kurmuşlardır.

Orta Çağ Avrupa'sında özgür düşünce ortamı ve bilimsel çalışmalar yokken, İslam dünyası aydınlanma çağını yaşıyordu. Bilimsel çalışmalar en üst seviyede idi.

TÜRK İSLAM DEVLETLERİNDE BİLİM VE BİLİM ADAMLARI

Matematik alanında

Harezmi, Abdülhamit İbn Türk, Ömer Hayyam, Nasirüddin-i Tusi gibi bilim adamlarının çalışmaları görülür.

Nasirüddin-i Tusi, "Kesenler Teoremi" adlı eseriyle Trigonometrik çalışmalara yer vermiştir. Kenar açı bağıntısını bulmuştur.

Ömer Hayyam, cebir konusunda üçüncü derece denklemlerin çözümüne katkıda bulunmuştur. Celali takvim adıyla bilinen takvimi hazırlamıştır.

Tıp alanında

Zehravi, İbn-i Rüşd, İbn-i Sina, İbn-i Nefis gibi bilim adamlarının çalışmaları görülür.

İbn-i Sina, tıp alanının yanında felsefe, astronomi, matematik, fizik, kimya gibi alanlarda da çalışmalar yapmıştır. "Kanun" adlı eserinde hekimlik, ilaçlar, cerrahi yöntemler hakkında bilgi verir. Onun bu eseri Avrupa'da ders kitabı olarak okutulmaktadır.

Zehravi, cerrahi alanında önemli bir yere sahiptir. "El-Tasrif" adlı eseri, Avrupa'da Latinceye çevrilerek Oxford Üniversitesinde okutulmuştur.

Astronomi alanında

Fergani, Beyruni, Bitruci, Uluğ Bey, Battani gibi bilim adamlarının çalışmaları görülür.

Uluğ Bey, Semerkant'ta medrese ve gözlemevi, bilimsel çalışmaların gelişmesinde etkili olmuştur. Bu medrese ve gözlem-evinde Ali Kuşçu ve Kadızâde-i Rumi gibi devrin önemli bilim adamları çalışmaları yapmıştır. "Uluğ Bey Zici" adlı eseri astronomi konusunda önemli bilgiler vermektedir.

Biruni, "Mesud'un Kanunu" adlı eserinde önemli astronomik bilgiler vermiştir.

Fizik alanında

Farabi, İbn-i Sina ve İbn'ül Heysem gibi bilim adamlarının çalışmaları görülür.

Farabi, "Boşluk Üzerine" adlı yazmış olduğu eserinde doğada boşluğu kabul etmez. Aristo fiziğinin yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. İslam devletlerindeki bilimsel gelişmeler, Selçuklular zamanında devam etmiştir. Türk-İslam devletlerinde bilgin, filozof ve sanatkârlar yetişmiştir. Bu dönemde Bağdat'ta kurulan Nizamiye Medreseleri, bilim ve kültür hayatının canlanmasında etkili olmuştur.

ORTA ÇAĞ VE YENİÇAĞ AVRUPASINDA BİLİM

Kavimler göçü ile birlikte Avrupa'da Hristiyanlık geniş alanlara yayılmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan kiliseler ekonomik, siyasi ve dini güçleri ellerinde toplamışlardır. Bilimsel ve akılcı düşüncüyü reddederek kişisel düşüncüyü yasaklamışlardır. Kutsal kitapları olan İncil'i kendi çıkarları doğrultusunda yorumlayarak halkı yanlış bilgilendirmişlerdir.

İskenderiye Kütüphanesi'ni yakmış, çeşitli bilim adamlarını idam ettirmişlerdir.

Aforoz (dinden atma) Endülüjans (Günahların atfedilebileceği belge) gibi yetkileri kullanarak siyasi bir güç sağlamışlardır.

Yeni Çağdaki bilimsel çalışmalarda etkili olan gelişmeler:

Orta Çağın sonlarına doğru, insan ve doğa sevgisinin ön plana çıkması ile birlikte eski Yunan ve Helen uygarlıklarının incelenmesi sonucunda bilimsel

çalışmalar başlamıştır.

Yeni Çağ Avrupa'sında bilimin ortaya çıkması ve gelişmesinde etkili olan barut, pusula, kâğıt ve matbaa Haçlı Seferleri ile birlikte Avrupa'ya geçmiştir.

Barut

Barutun ateşli silahlarda kullanılmasıyla birlikte Orta Çağ Avrupa'sındaki Feodalite (Derebeylik) sistemi zayıflarken, merkezi krallıklar güç kazanmıştır. Bu durum Avrupa'nın siyasi yapısını değiştirmiştir.

Kâğıt

Kâğıt, uygarlaşma yolunda icat edilmiş en önemli buluşlardan biridir. İlk olarak Mısırlılar "papiros" adını verdikleri bitkilerin üzerine yazı-lar yazmışlardır. Mezopotamyalılar kil tabletlere, Çinliler ipekli kumaş üzerlerine yazmışlardır. Çinliler bu kumaşların çok pahalı olmasından dolayı, arayış içerisine girerek kâğıdı icat etmişlerdir.

Kâğıdın kullanılması ile birlikte Avrupa'da ve dünyada kültür aktarımı sağlanmıştır. Avrupa'da bilimsel çalışmaların yapıldığı "Aydınlan-ma Dönemi" başlamıştır.

Matbaa

İlk olarak Çin'de kullanı-lan matbaa, Uygur Türkleri ta-rafından geliştirilmiştir. Günümüz modern anlamdaki matbaayı Jan Gutenberg ortaya koymuştur. Matbaa sayesinde yazıl-mış olan eserler çoğaltılarak geniş kitlelere hitap etmiştir. Matbaa uluslararası kültürel etkileşimin yaşanmasında önemli bir yere sahiptir.

Pusula

Pusula, insanların yön bulma aracıdır. İlk olarak Çin'de görülen bu icat, mıknatıslı taşlardan yapılmıştı. Kristof Kolomb, pusulanın sapma açısını hesaplamış ve günümüz mo-dem pusulasının yapılmasında etkili olmuştur. İnsanlar pusula ile birlikte denizlere ra-hatlıkla açılabilme imkanı bulmuşlardır. Bu da Coğrafi Keşifler'e neden olmuştur. Coğrafi Keşiflerle birlikte insanlar yeni yerler keşfetmiştir. Dünya'nın yuvarlak olduğu anlaşılmıştır. Coğrafi Keşiflerle birlikte Avrupa'da eko-nomik refah artmıştır.

OSMANLILARDA BİLİM

-Ali Kuşçu, 15.yy'da yaşamış ve matematik, astronomi alanlarında çalışmalar yapmıştır. Osmanlı Devleti'ne hizmet etmeye başladığın-da, İstanbul'un coğrafi koordinatlarını belirle-miş ve güneş saatleri yapmıştır. "Fethiye" ve "Muhammediye" adı verilen astronomi ve ma-tematik kitapları vardır.

- Takiyuddin, matematik alanında önemli ça-rışmalar yapmıştır. İkinci derece denklemlerin çözümünü yapmıştır. "Işığın Niteliği ve Görme-nin Oluşumu" adlı eseri önemlidir.

- Piri Reis, dünya haritası ile "Denizcilik Kitabı" adlı eseri ortaya koymuştur. Denizcilik Kitabı'nda, Akdeniz, Çin Deniz'i, Hint okyanusu ve Kızıl Deniz'le ilgili önemli bilgiler vermiştir. Böylece denizciler bu kitaptan yararlanmışlardır.

- Katip Çelebi, coğrafi bilgiler içeren "Cihan-numa" adlı eseri ile ünlüdür. Dünyadaki birçok bölgenin iklimi, coğrafi yapısı, idari ve siyasi yönleri hakkında bilgi verir.

DEĞİŞİM-GELİŞİM

*****COĞRAFİ KEŞİFLER*****

SEBEPLER

- 1.Pusulanın geliştirilmesi
- 2.Gemicilik sanatının ilerlemesi
- 3.Coğrafya bilgisinin ilerlemesi
- 4.Yalanlara inanmayan cesur gemicilerin yetişmesi
- 5.Doğu ülkelerinin zenginliği (İpek ve Baharat Yolları)
- 6.Türklerin İpek ve Baharat yollarına hâkim olması
- 7.Avrupalıların Hristiyanlığı yaymak istemeleri

Amerika nın Keşfi

Kristof Kolomb Amerika kıtasını buldu ancak buranın Hindistan olduğunu sandı. 1507 yılında Amerigo Vespucci buranın yeni bir kıta olduğunu anladı.

Hindistan Yolu=1487 de Bartolomeo Diaz Ümit Burnuna kadar gitti.1498 de Vasco da Gama Hindistan a varmayı başardı.

Dünya nın Dolaşılması(1519-1522)

Macellan Dünya nın yuvarlak olduğunu kanıtlamak için yola çıktı. Filipinler de öldürüldü. Del Cano yolculuğu devam ettirdi.

COĞRAFİ KEŞİFLERİN SONUÇLARI

- 1.Yeni yollar ve ülkeler bulundu.
- 2.Sömürgecilik başladı.
- 3.Atlas Okyanusu kıyısındaki limanlar önem kazanırken Akdeniz limanları önemini kaybetti.
- 4.Yeni yolların bulunması Osm. devletini olumsuz etkiledi.
- 5.Ticaret alanı genişledi.
- 6.Bol miktarda değerli maden Avrupa ya taşındı.
- 7.Burjuva sınıfı güçlendi.
- 8.Avrupa dan Amerika ya göçler başladı.
- 9.Avrupa ya yeni bitkiler getirildi.(kakao, tütün vb.)
- 10.Baharat yolu üzerindeki halk yoksullaştı.
- 11.Zengin burjuva sınıfı bilim ve sınıf adamlarını destekleyerek Rönesans ve Reformun doğuşunu kolaylaştırmışlardır.
- 12.Dini inançlar temelinden sarsıldı. Ahiret korkusu yerini dünya nimetlerinden yararlanma arzusuna bıraktı.
- 13.Maya, Aztek ve İnka uygarlıkları yok edildi.

*****RÖNESANS*** (YENİDEN DOĞUŞ)**

15. yüzyılın sonları ile 16.yüzyılın başlarında bilimde, sanatta ve edebiyatta görülen gelişmelerdir.

SEBEPLER

- 1.Matbaanın icadı.
- 2.Hümanizma hareketinin etkisi.
- 3.Orta çağ güzel sanatlarının 15 ve 16. yüzyıllarda olgunlaşması.
- 4.Yazar, şair ve sanatkarları koruyan mesenlerin bulunması.
- 5.İstanbul'un fethi ile bazı bilim adamlarının İtalya'ya gitmesi.
- 6.İslam medeniyetinin etkisi.
- 7.Coğrafi keşiflerin etkisi.

Rönesans'ın İtalya'da Başlama Sebepleri

- 1.İtalya'nın Akdeniz in ortasında olması
- 2.İtalya'nın Hristiyanlığın merkezinde olması (Papa)
- 3.İtalyan devletlerinin ticaretle uğraşması
- 4.İtalya da siyasi birliğin olmaması (özgür düşünce)
- 5.İtalya Roma ve Yunan uygarlıklarının izlerin bulunması

#İtalya da Rönesans eski uygarlıkların incelenmesi ile başladı.

#Fransa da Rönesans krallarının desteği ile başladı.

#Almanya da " din alanında başladı.

#İngiltere de " hümanizma alanında gelişti.

SONUÇLAR=

- 1.Skolastik düşünce yıkılmış, yerini pozitif düşünceye bırakmıştı.
- 2.Bilimde deney ve gözleme yer verilmeye başlandı.
- 3.Reform hareketleri başladı ve gelişti.
- 4.Rönesans mimarisi oluştu.

5.Ulusal diller gelişti.

REFORM

16.y.y.başlarında (önce Almanya da) Katolik mezhebinde yapılan değişikliklerdir.

SEBEPLER

- 1.Katolik mezhebinin bozulması (Din adamlarının zengin, halkın yoksul olması.)
 - 2.Reformcu filozofların kilisenin yanlış uygulamalarını eleştirmeleri.
 - 3.Matbaa ile incilin diğer dillere çevrilmesi.
 - 4.Rönesans ın etkisi ile skolâstik düşünenin yıkılması.
- #Bozulan Katolik kilisesi ne ilk tepkiyi gösterenler yine bazı din adamları oldular. Bunlara göre din adamları yalnızca dinle uğraşmalı, din siyasetten uzaklaştırılmalı idi.
- Reformun öncüsü Martin Luther dir.

SONUÇLAR

- 1.Avrupa da mezhep birliği bozulmuş, yeni mezhepler ortaya çıkmıştır.(Protestan, Kalvenizm vs.)
 - 2.Katolik kilisesi kendini yenilemeye çalıştı.
 - 3.Yeni mezheplerin kurulduğu ölkelerde kilisenin malları yamalandı.
 - 4.Kilisenin ve Papa nın dini otoritesi azaldı.
 - 5.Eğitim kurumları kilisenin elinden alınarak eğitimde ilk kez laik sisteme geçildi.
 - 6.Avrupa da din yüzünden savaşlar çıktı.
 - 7.Reform sonucunda Avrupa da dini ve siyasi birliğin bozulması ile Osmanlılar Balkanlarda rahatça ilerlediler.
 - 8.Din ve devlet işleri birbirinden ayrıldı.(laiklik)
- #Osmanlılar Avrupa daki bölünmeyi hızlandırmak için Protestanları desteklediler.
- #1555 Ogsburg (Ausburg) Ant. ile Protestanlık, 1598 Nant Fermanı ile Kalvenizm kabul edildi.

Aydınlanma Çağı=

17. ve 18. y.y. her konuda akla öncülük tanıyan bir düşünce sistemidir. Bu sistemin etkisiyle bilim ve felsefede gelişmeler oldu. Aydınlanma Çağında aklın kullanılmasıyla doğru bilgiye ulaşılması savunuldu. Bunun sonucunda deney ve gözlem önem kazandı. Newton (Fizik-Matematik-Yer çekimi) Copernic(Güneş sistemi) Galile (Dünyanın yuvarlak olduğu) Descartes (Analitik Geometri), S.S.Russo, Mozart, Bah Aydınlanma Çağının ileri gelenleridir.

Sanayi İnkılâbı=

İlk olarak 18. y.y. da İngiltere de ortaya çıktı. İnsan ve hayvan gücünün yerine buharla çalışan makineler aldı. Büyük fabrikalar kuruldu. Ulaşım kolaylaştı. Hammadde ve Pazar ihtiyacı arttı. Bu da sömürgeciliğin büyüyüp emperyalizme dönüşmesine sebep oldu.

5.ÜNİTE: EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT

BİLİNMEŚİ GEREKEN KAVRAMLAR:

- 1.Okyanus
- 2.Girişimci
- 3.Meslek
- 4.Dayanışma
- 5.İthalat/İhracat
- 6.Pazar
- 6.Sermaye
- 7.Sorumluluk
- 8.Vakıf
- 9.Vergi

TOPRAK-TARIM

Tarımı Destekleyen Kuruluşlar:

- Ziraat Bankası
- Devlet Su İşleri(DSİ): Baraj, Gölet ve Kanallarla su ihtiyacını(Tarım Alanlarının) karşılar.
- Tarım Satış Kooperatifi: Ani fiyat düşüşlerine karşı üreticiyi korur.
- Toprak Mahsülleri Ofisi(TMO): Tahıl destek alımları yapar

-Türkiye Ziraat Donanım Kurumu(TZDK): Çiftçini ihtiyacı olan malları üretir.
-GAP İdaresi Başkanlığı: Güneydoğu Anadolu'nun sulama ihtiyacı için kurulmuştur.
Bunların dışında Çukobirlik, Fiskobirlik, Çaykur gibi kuruluşlar vardır.

TOPRAK YÖNETİMİ

Hititlerde Toprak: Topraklar devletindi. Ancak kral bu toprakları işlemesi için vali ve komutanlara veriyordu. Savaş zamanı vali ve komutanlar besledikleri askerlerle savaşa gidiyordu.

Feodalite(Derebeylik): Ortaçağ Avrupa'sının yönetim şeklidir. Cemre ve Viking saldırıları merkezi yapıyı bozmuş, derebeylik ortaya çıkmıştır. Derebey (Sanyör) her şeyin sahibi idi. İstanbul'un fethinde kullanılan toprakların örnek alınmasıyla Derebeylikler yıkıldı. Merkezi krallıklar güçlendi.

Magna Carta(1215) İngiltere kralı istediği gibi vergi koyamayacak, mahkeme kararı olmadan kimse cezalandırılmayacaktı.(Kanun üstünlüğü) İngiltere Anayasalı Monarşiye geçti.

Selçuklularda İktâ sistemi:

- Askerlere ve devlet görevlilerine hizmet ve maaş karşılığı verilen topraklardır.
- Toprak devletin, işletme hakkı iktâ sahibidir.
- İktâ sahibi elde ettiği gelirin bir kısmıyla geçimini sağlar, kalanla asker beslerdi. Barış zamanı bu askerler o bölgenin güvenliğini sağlarken savaş zamanı ana orduya katılırdı.
- İktâ süresince kullanılır, satılamaz, miras bırakılamaz.
- İktâ 3 yıl üst üste ekilmezse elinden alınırdı.

Osmanlı Devleti' nde Toprak Yönetimi

Dirlik:Geliri asker yetiştirmek şartı ile asker ve memurlara verilen topraklardır.3'e ayrılır:

a-Has: Geliri 100.000 akçeden fazla olan topraklardır.Padişah ailesine ve divan üyelerine verilirdi.

b-Zeamet:Geliri 100.000 ile 20.000 akçe arasında olan topraklardır.İkinci derece memurlara verilirdi.

c-Tımar:Geliri 20.000 ile 3.000 akçe arasında olan topraklardır.Savaşta başarı gösterenlere verilirdi.

*Dirlik alanlar 3.000 akçeye 1 atlı asker (Tımarlı Sipahi) beslemek zorundaydı.Böylece devlet asker için hazineye para harcamaz,üretimi aksatmaz ve sürekli hazır bir orduya sahip olurdu.

TİCARET

Kıral Yolu:Lidya kralı Giges tarafından yaptırılmıştır.Sardes'ten başlar (bazı kaynaklara göre millet) Su şehrinde sona erer.Tarihteki ilk ticaret yoludur.

Baharat Yolu:Hindistan'dan kara yoluyla Mısır'a oradan deniz yoluyla Avrupa'ya giden yoldur.Bu yol (Mersin ve Sidon) Mısır Seferi sonunda Osmanlılara geçti.Bu yol önemini coğrafi keşiflerle yitirdi.Süveyş Kanalı'nın açılmasıyla tekrar canlandı.

İpek Yolu:Çin'den başlar, Anadolu ve Mısır üzerinden Avrupa'ya uzanırdı. Coğrafi keşiflerle önemini kaybeden yol, Süveyş Kanalı ile canlandı.

KOL GÜCÜNDEN MAKİNE GÜCÜNE GEÇİŞ

Sanayi inkılabı: Üretimde insan ve hayvan gücünün makinelerin olmasıdır. İlk İngiltere'de ortaya çıktı. Küçük atölyeler yerine fabrikalar kuruldu.Üretim arttı. İçin hammadde ve Pazar ihtiyacı ortaya çıktı. Ulaşım gelişti. Sömürgecilik hızlandı. Köylerden kentlere göç hızlandı. İşçi sınıfı ortaya çıktı. Sendikalar doğdu. Buharlı gemi ve trenler yapıldı.

Osmanlı sanayi inkılâbına ayak uyduramadı. El emeği ile üretilen mallar Avrupa'nın fabrika malları rekabet edemedi. Yerli sanayi çöktü.

Kapitülasyonların da etkisiyle Osmanlı ülkesi Avrupa'nın pazarı haline geldi.
Sendika: İşçilerin hak ve çıkarlarını korumak amacıyla kurdukları toplumsal ve sınıfsal bir örgüttür. Din, dil, ırk ayrımı yoktur.
Grev: Çalışanların iş bırakma eylemidir.
Lokavt: İşyerinde faaliyetin tamamen durmasına sebep olacak şekilde işverenin işçileri uzaklaştırması.
Süveyş Kanalı:1869'da İngiltere tarafından açıldı. Baharat yolu kısaldı. Akdeniz önemini tekrar kazandı.
Panama Kanalı: 1914 yılında açıldı.
Sanayi İnkılâbının Olumsuz Sonuçları
Çevre kirliliği başladı.
Şehirler kalabalıklaştı.
Doğal kaynaklar daha hızla tüketildi.
Sömürgecilik hızlandı.

VAKIFLAR

Vakıf:Kişinin kazancının bir bölümünü insanların hayrına olacak bir iş için ayırmasına denir.
Osmanlı'da ilk vakıf Orhan Bey tarafından kurulmuştur.
Malını vakfeden kişi kadı huzurunda vakıf şartlarının belirtildiği gibi bir sözleşme oluşturur.
Osmanlı'da vakıflar din, ırk farkı gözetmeden tüm insanlara hizmet verirdi.
Vakıf malları satılamaz, miras bırakılamazdı.
Vakıf eserlerinin korunması ve verilen hizmetin devamı için 2 Mayıs 1924'te Vakıflar Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Görevleri:
1-Vakıf eserlerinin restorasyonu.
2-Vakıfların devamı.
3-Muhtaç kişilere yiyecek ve giyecek yardımı.
4-Burs (öğrenciler için).
5-Anne ve babası olmayan çocuklara maaş.
Her yıl mayıs ayının 2. haftası Vakıf haftası olarak kutlanır.2006 yılı Vakıf Medeniyeti Yılı olarak ilan edilmiştir.(2008 su yılı).
TEMA(Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı)
TEGV(Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı)
Vakıf sistemi sayesinde Osmanlı alınan yerlerin Türkleşmesini sağlamış, bayındır hale getirilmesini sağlamıştır. Ticareti canlandırmış, Eğitim ve sağlık için bütceden para ayırmasına gerek kalmamıştır.

MESLEK

Ahi Teşkilatı:

Ahi Evren tarafından kuruldu. Ahi kelimesi kardeş anlamına gelir. 13.yy'da Anadolu'da Moğol baskısı hâkimdi. Anadolu'ya düzensiz bir şekilde Türkler geliyordu. Bunlara bir sanat ve güzel ahlaki beceriler kazandırmak amacıyla Ahi (lonca) Teşkilatı kuruldu. Çırak, kalfa, usta sistemi vardı. Hem teorik hem de pratik eğitim verilirdi. Her Ahi birliğin sandığı vardı. Bu sandık sayesinde esnaf tefecilerden korunur, zor durumda kaldığı zaman yardım edilirdi.

Ahi Teşkilatının Özellikleri:

Devletle esnaf arasında köprü görevi yapardı.
Verdiği eğitimle mesleklerin devamlılığı sağlamıştır.
İhtiyaç sahibi esnafa yardım edilmiştir.
İnsanlara meslekle birlikte iş ahlakı kazandırılmıştır.
Kalitesiz veya pahalı mal satılması önlenmiştir.

Teşkilata yeni giren gence feta (yiğit) denir. Ahlaken olgunlaşan feta önce çırak,

kalfa sonrada Şed töreni ile destur verilerek usta olurdu.

Karamanoğlu Mehmet Bey Türkçe'yi resmi dil ilan etmiştir.

Kethüda: Kanunları, mesleğin inceliklerini iyi bilir. Esnafın dürüstlüğünü ve çalışma düzenini denetlerdi.

Yiğitbaşı: Bilirkişi konumundadır. Bugünkü Türk Standartları Enstitüsü'nün(TSE) görevini yapardı. Hileli mal yaparı tespit eder, kethüdaya bildirirdi.

Medrese: (Bugünkü üniversite). Selçuklularda ilk medrese Nizamülmülk tarafından (Nizamiye Med.) Şilikle mücadele amacıyla kuruldu.

Osmanlılarda ilk Orhan Bey İznik'te medreseyi açtı.

Fatih Sahn-ı Seman, Kanuni Süleymaniye Medresesini açtı.

Medreselerdeki eğitim vakıflar vasıtasıyla yürütülürdü. Öğrenci seçiminde yaş şartı olmasa da daha çok genç ve bekârlar tercih edilirdi. Bir müderrisin okuttuğu öğrenci sayısı 20'yi geçmezdi.

Sınavla seçilen öğrenciler kendi zekâ ve yeteneklerine göre ayrı sınıflarda eğitim görürlerdi. Medreselerin yüksek bölümü de ücretsiz ve yatılıydı. Yüksek bölümden mezun olanlar müderris, kadı, kazasker ve müftü olabilirdi.

Öğrencilere softa, asistanlara muit denirdi. Medresede dini bilimler (kuran, fıkıh, kelam, hadis) ve pozitif bilimler (tarih, coğrafya, matematik, tıp, astronomi, felsefe vs.) okutulurdu.

Öğrenciler derecelerine göre Danişment, suhte olarak adlandırılmaktaydı Dersini başarıyla tamamlayan öğrenciye icazetname adlı bir belge verilirdi.

ENDERUN

2.Murat zamanında kuruldu. Bir şeyin iç kısmı ,iç yüzü, harem dairesi anlamına gelir.

Devşirme kanunu ile Hıristiyan çocukları (8 -10 yaş arası) toplanır. Acemi oğlanları ocağına alınırlardı. Zeki ve kabiliyetli olanlar saraydaki Enderun okuluna alınırdı. Enderun'da iyi bir eğitim alan gençler devlet adamı veya sanatkâr olarak mezun olurlardı.

Eğitim-Öğretim birbirini izleyen yedi odada yapılırdı. Odalara koğuş denirdi. Her odadaki eğitim 1 ile 2 yıl sürerdi.

1909'a kadar devam eden Enderun'da eğitim 4 konu üzerinde toplanmıştır.

-Beden Eğitimi -Uygulamalı saray eğitimi

-Sanat eğitimi -İslami bilimler

Uygulamalı eğitim saray ve protokol hizmetleri güreş, atlama, meç, ok atma, hat sanatı ve müzikten oluşurdu.

Teorik olanlar Türkçe, Arapça, edebiyat, Farsça, tarih, fen bilimleri, cebir ve İslami bilimlerdir.

Bu eğitim kurumu devlete birçok sadrazam vezir, yüksek rütbeli asker, hattat, şair, müzisyen, minyatür ustası yetiştirmiştir.

Odalar: Büyük oda, küçük oda, doğancılar odası, seferli odası, kiler odası hazine odası ve has oda.

Meslek seçiminde rol oynayan faktörler

Cinsiyet ve fiziksel özellikler

Meslek hakkında bilgi

Arkadaşların etkisi

Ailenin sosyo-ekonomik durumu

Ailenin beklentisi

Okul başarısı ve öğretmenlerin düşünceleri

Mesleğin toplumdaki yeri ve geliri

Çevrenin etkisi

Yetenek ve zeka

İstek ve hayaller

6.ÜNİTE:YAŞAYAN DEMOKRASİ

BİLİNMESİ GEREKEN KAVRAMLAR:

1.Kurultay 2.Kut 3.Meşrutiyet 4.Monarşi 5.Oligarşi 6.Özgürlük 7.Laiklik 8.Medya 9.Milli Egemenlik 10.Yasama 11.Yürütme 12.Yargı

DEMOKRASİ

Demokrasinin Doğuşu: MÖ.450 yıllarında Atina'da site adı verilen şehir devletleri vardı. Şehir devletlerinde kadınların ve kölelerin dışında herkesin söz hakkı vardı. Doğrudan demokrasi uygulanır.

1215'de İngiltere'de kralın yetkilerini sınırlandırmak için Manga Karta ilan edildi. Kral yasaların üstünlüğünü kabul etti. Kral keyfi yargılama yapamayacak, istediği gibi vergi koyamayacaktı.

Coğrafi keşiflerle Avrupa zenginleşti. Rönesans ile bilimde, sanatta ve edebiyatta ilerledi. Reform ile skolastik düşünce yıkıldı. Düşünce özgürlüğü ve laiklik geldi.

Fransız ihtilali ile birlikte eşitlik, adalet özgürlük ve demokrasi fikirleri yayıldı. 1948 yılında (10 Aralık) Birleşmiş Milletler tarafından İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi kabul edildi.

Demokrasi: Halkın kendi kendini yönetmesidir. Uygulama biçimlerine göre Doğrudan, Yarıdoğrudan, Temsili olmak üzere 3 çeşit demokrasi vardır.

Demokrasinin dayandığı temel ilkeler Hürriyet ve Eşitlik, Çoğulculuk ve Milli Egemenliktir. Hürriyet başkalarına zarar vermeden her şeyi yapma hakkıdır. Eşitlik ise herkesin kanunlar önünde eşit olmasıdır.

Herkesin 1 oy hakkı vardır. Din ırk ve düşünce ayrılığı bunu engelleyemez. Seçimler gizli oy, açık sayım ilkelerine göre yapılır. En çok oy alan parti iktidar, diğerleri muhalefet partisi olur. Bir parti yeterli çoğunluğu sağlayamazsa bir ya da birkaç parti koalisyon yapar.

Demokraside milli egemenlik halka dayanır. Halk devleti yönetecek kişileri seçer. Seçilenler devleti halk adına yasalara uygun olarak yönetirler. Eğer halk memnun değilse bir daha seçmez.

Çoğulculuk farklı görüşlerin farklı partilerce temsil edilmesidir. Herkes özgürce düşüncesini açıklayabilir. Bu nedenle çoğulculuk ilkesi düşünce ifade özgürlükleri içinde yer alır.

Türk Tarihinde Demokratik Gelişmeler:

KURULTAYDAN MECLİSE

Eski Türklerde siyasi, askeri ve ekonomik kararların alındığı meclise toy ya da kurultay adı verilirdi.

. Çeşitli şenliklerin ve spor etkinliklerinin yapıldığı bu toplantılarda bir taraftan da devlet işleri görüşülerek karara bağlanırdı. Bu meclislere ileri gelen boylar davet edilir, gelmeyenler devleti protesto etmiş kabul edilirdi. Bu toplantılarda hükümdarların yanında her zaman hatun denilen hanımı oturur ve bazı elçileri kabul edebilirdi.

Türkler hükümdara devleti yönetme yetkisinin Tanrı tarafından verildiğine inanıyorlardı. Tanrı tarafından verilen bu yönetme hakkına kut inancı denirdi. Kutun kan yoluyla hükümdarın tüm erkek çocuklarına geçtiğine inanılırdı. Bütün hanedan üyelerinde kut olduğundan kendine siyasi ve askerî bakımdan güvenen kişi taht mücadelesine girebilirdi. Bu durum Türk devletlerinde bölünmeye neden olurdu.

Türk devletlerinde hükümdarlar yönetimi kolaylaştırmak için ülkeyi doğu ve batı olmak üzere ikiye ayırırdı.

İslamiyet'in Kabul Edilmesinden Sonra Meclis

İslam dininin kabul edilmesinden sonra da devlet yönetiminde Türk kültürünün etkisi de-ıvam etti. Kut anlayışı İslam dünyasının dinî lideri olan halifenin hükümdarlığı onaylaması uygulama-masına dönüştü.

İslamiyet döneminde de "Devlet ve ülke, hükümdar soyunun ortak malıdır." anlayışı de-ıvam etti.

Devletin başında bulunan sultanın önem-ıli görevleri ve sorumlulukları vardı.

Sultan, devle-ti en iyi şekilde yönetir, halkın mutluluğu için çalı-ıırdı.

Sultandan sonra en yetkili devlet adamı ve-ızirdi.

Devlet işleri, Divan adı verilen bir kurulda görüşölüp karara bağlanırdı. Divan'a, sultan veya vezir başkanlık ederdi.

İslamiyet'in kabulünden sonra kurulan Karahanlılar, Selçuklular ve Osmanlılar gibi Türk devletlerinde de İslamiyet öncesi Türk devlet gelenekleri devam etmiştir.

Ancak devlet yönetiminde de din kuralları etkili olmaya baş-ılamıştır.

Özellikle Osmanlı sultanlarından Ya-ıvuz Sultan Selim'in halifelik makamını başkent İstanbul'a taşıması ve kendisinin halife olması devleti teokratik bir yapıya büründürmüştür

Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun

Osmanlı Devleti'nde padişahın başkanlı-ğında önemli devlet işlerini görüşmek üzere top-ılanan meclise, "Divan-ı Hümayun" denirdi. Divan'ı Or-ıhan Bey kurmuştur.

Divan, hangi din ve millete ait olursa ol-ısun, kadın erkek herkese açıktı.

Divan'da son söz padişaha aitti. Ancak padişah devlet işleri ile ilgili Divan üyelerine danı-ışıp fikirlerini alırdı.

Osmanlı Devleti'nin en önemli yönetim organlarından olan Divan-ı Hümayun, Yükselme Dönemi'nden sonra bozulmaya başladı. 19. yüzyıl-da II. Mahmut bu teşkilatı kaldırarak yerine Avrupa usulünde düzenlenmiş olan bakanlıkları kurdu.

OSMANLI DEVLETİ'NDE DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ

1808'de Sened-i İttifak imzalandı. Bu padişahın yetkilerini kısıtlayan ilk belge idi.

TANZİMAT FERMANI (1839)

1-Kanun önünde herkes EŞİTTİR.

2-VERGİ kişilerin kazancına göre alınacak.

3-RÜŞVET ve iltimas kaldırılacak.

4.ASKERLİK işleri belli bir düzene göre yapılacak.

5-KANUNUN üstünlüğü kabul edilecek.

Yukarıda bazı maddelerini verdiğimiz Tan-ızimat Fermanı; mutlakıyetin gücünü sınırlan-ıdırmıştır ve ilk kez bu ferman ile Osmanlı Dev-ıleti hukuk üstünlüğünü kabul etmiştir. Bu durum demokratikleşme yolunda atılmış en önemli adımlardan birisidir. Ancak Osmanlı halkı Tan-ızimat Fermanı ile yönetimde söz sahibi olama-ımıştır.

ISLAHAT FERMANI 1856

Avrupalı devletlerin baskısıyla ilan edilen ferman,Tanzimat Fermanı'nın genişletilmiş halidir.Bu fermanla azınlıklar,Müslüman halktan daha ayrıcalıklı hale geldiler.Demokratik hareket sayılmasının nedeni bütün Osmanlı halkının can,mal ve namusunun korunması ve kanun önünde eşit sayılmalarıdır.Ama bu fermanla azınlıklar,Müslüman halktan daha çok haklar elde ettiler.

MEŞRUTİYET

1876 yılında 2. Abdülhamit 1. Meşrutiyeti ilan etti. İlk anayasamız Kanun-i Esasi

Mithat Paşa ve arkadaşları tarafından hazırlandı. Ancak 2. Abdülhamit 93

Harbi'ni (1877-78 Osm.-Rus Savaşı'nı) bahane ederek Meşrutiyete son verdi.

1908 yılında İttihat ve Terakki Partisinin çabalarıyla 2. Meşrutiyet ilan edildi.16

Mart 1920'de İstanbul'un işgali ile Osmanlı Meclisi Meclis-i Mebusan kapatıldı.

Bunun üzerine 23 Nisan 1920'de Ankara'da TBMM açıldı. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi. TBMM ilk anayasası olan Teşkilat-ı Esasi'yi kabul etti. Medeni Kanun (1926) ile kadınlara birçok hak verildi. 1930'da kadınlarımız belediye seçimlerine katılma ve aday olma, 1934'te her türlü seçme ve seçilme hakkına kavuştu. 1945'te çok partili hayata geçildi. 1995'te seçmen yaşı 18'e indirildi.

Teşkilat-ı Esasiye'de yasama, yürütme, yargı TBMM'nin (Kuvvetler Birliği) elinde iken bugün yasama TBMM'nin, yürütme Cumhurbaşkanı ve hükümetin, yargı ise bağımsız mahkemelerin görevidir. (kuvvetler ayrılığı)

Türkiye'nin şu ana kadar 4 anayasası olmuştur. (1921, 1924, 1961, 1982)

Tarihte ilk yazılı kanunları Sümer Kralı Urgakina yapmıştır. Babil Kralı Hammurabi'nin yaptığı kanunlar ise çok serttir.

YÖNETİM ŞEKİLLERİ

MONARŞİ:

- Tüm yetkilerin ve güçlerin tek kişide toplanmasıdır.
- Seçim dışı yöntemler kullanılır.
- Yetki, genellikle miras yoluyla (babadan oğula) geçer ve tek bir kişide toplanır.
- Bu kişinin emirleri tartışılmaksızın kabul edilir.
- Yasama, yürütme ve yargı yetkileri bu kişinin elindedir. Kimseye hesap vermez.

OLİGARŞİ:

- Belli bir sınıfın, grubun ya da küçük bir azınlığın egemenliği ve yönetimi altında tutulan yönetim şeklidir.
- Asiller meclisi vardır. Bu meclis krala yaptırım uygulayabilir.
- Meclisin kararlarına uymayan kral görevden alınabilir
- Kral yetkilerini bu meclisten alır.

TEOKRASİ:

- Bir ülkedeki siyasal yapılanma, devletin yönetim organları tüm siyasal ilişkilerin dinî kurallara göre düzenlenip yürütüldüğü yönetim biçimidir.

Tarihte Türk Kadın Hakları:

- # İlk Türk devletlerinde Hatun Kurultay'a katılırdı.
- # İslamiyet'ten önce tek eşlilik vardı. Evlenme ve boşanmada kadının da söz hakkı vardı.
- # İslamiyet'in ilanından sonra İslamiyet'in yanlış yorumlanması ile kadın haklarının çoğunu kaybetmiştir.
- # İlk kez 1913'te Türk kadını sanayide çalışmaya başlamıştır.
- # Kurtuluş Savaşı'nda kadınlarımızın rolü büyük olmuştur. (Halide Edip, Şerife Bacı, Gördesli Makbule, Nakiye Hanım vb.)
- # 1934'ten sonra 17 kadın millet vekili meclise girdi.
- # Türkiye 1985'te "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni" kabul etti.

CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ

Anayasa

Anayasa temel kanundur. Yürürlükteki kanunlar anayasaya aykırı olamaz.

Devletin temel yapısını, işleyiş biçimini, kişilerin hak ve özgürlüklerini belirleyen devlet ile halk arasında yapılmış bir sözleşmedir. Anayasa'nın ilk 3 maddesi değiştirilemez. Bu maddeler şöyledir;

MADDE 1. - Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

MADDE 2. - Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet

anlayışında, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir Hukuk Devleti'dir.

MADDE 3. - Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli marşı "İstiklal Marşı"dır. Başkenti Ankara'dır.

Madde 4- Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

Madde 5- Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti, ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmeği için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

Madde 6- Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir.

Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz.

Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.

Demokratik Devlet

Demokrasi; egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olmasıdır.

Demokrasilerde belli dönemlerde yapılan seçimlerle halk temsilcilerini belirler.

Böylece millet temsilcileri aracılığı ile kendi kendini yönetir.

Vatandaşlar kanunlara göre seçme ve seçilme hakkını kullanır. Herhangi bir baskı olma-dan istediği siyasi partiye oyunu verir. Aynı zamanda istediği siyasi partiye üye olabilir ve partisi için çalışabilir.

Herkesin eşit oy hakkı vardır. Seçimlerde oylama gizli, oy sayımı ise açık yapılır. Demokrasilerde, devleti yönetme yetkisi hiçbir zaman bir kişiye veya belirli bir zümreye bırakılamaz.

Demokrasilerde, kişiler özgürce düşünür ve düşündüğünü ifade eder.

Hukuk Devleti

Toplumun düzen içinde yaşamasını sağlayan kurallar bütününe hukuk denir.

Devlet bütün uygulamalarını bu kurallara göre yapar. Hukuk devletinde herkes kanun önünde eşittir. Devlet bütün vatandaşlarına eşit yakındır.

Haksızlığa uğrayan herkes mahkemeler aracılığı ile hakkını arar. Hukuk devletinde hiç kimse hukuksuzca bir davranışta bulunamaz. Devlet bile kişi tarafından mahkemeye verilebilir. Eğer devlet tarafından yapılan bir haksızlık varsa mahkemeler aracılığı ile giderilebilir.

Hukuk devletinde, mahkemeler bağımsız olmak zorundadır. Herhangi bir kimsenin veya bir kurumun etkisi altında olamaz. Çünkü mahkemeler adaletin dağıtıldığı yerdir. Eğer mahkemelerin bağımsızlığı sağlanmazsa adaletsizlikler ortaya çıkabilir. Dolayısı ile mahkemelerde gücünü kanunlardan almaktadır.

Laik Devlet

Laiklik, devletin hukuk kurallarının akla, bilime ve toplumun ihtiyaçlarına dayalı olmasıdır. Laik devletlerde din ve devlet işleri bir birtenden ayrılır, vatandaşlara inanç ve ibadet özgürlüğü tanır.

Anayasamızın 24. maddesine göre, Türkiye'de herkes istediği dine inanmakta, istediği ibadeti yapmakta özgürdür. Hiç kimse inancından dolayı veya yapmış olduğu ibadetten dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. Yine hiç kimse laik düzeni yıkmaya yönelik herhangi bir faaliyette bulunmaz.

Devlet hangi dine mensup olursa olsun vatandaşlarına karşı eşit uygulamalar

yapma-ıdır. Ve laik düzenin koruyucusu olmalıdır.

Sosyal Devlet

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en önemli özelliklerinden birisi de Sosyal Devlet anlayışı-nın olmasıdır. Devlet, dil, din, mezhep, ırk, cin-siyet farkı gözetmeksizin her vatandaşını eşit kabul eder ve herkese hizmet götürmeye çalışır. Sosyal devlet anlayışında devlet halk için çalışır ve halk için vardır. Devlet; eğitim-öğretim hizmetini, sağlık hizmetini, yol hizmetini, su hizmetini, elektrik hizmetini, iletişim hizmetini ve din hizmetini va-tandaşlarına ulaştırmak zorundadır. Bütün bu hizmetleri yaparken bölge ayrımı yapma-ıdır. Ülkenin doğusuna, batısına, güneyine ve kuzeyine veya ilinden en küçük köyüne kadar aynı hizmetleri götürmelidir.

Atatürk Milliyetçiliği

Cumhuriyetçilik devletin kurucu ilkesidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Türk milleti tara-fından kurulmuştur. Millet; aynı toprak parçası üzerinde yaşayan, aynı dili konuşan, aynı geç-mişe sahip olan ve gelecekte de birlikte yaşa-ma isteğinde olan insan topluluğudur. Milliyet-çilik ise mensubu olduğu milleti yararına ki-şinin yapmış olduğu her türlü fedakârlıktır. Ge-reksiz yanan bir lambayı kapatmak, gereksiz açık olan musluğu kapatmak en güzel milliyet-çilik örneklerindendir.

Atatürk milliyetçiliği birleştiricidir. Türkiye sınırı içerisinde yaşayan bütün vatandaşları aynı samimi duygularla kucaklar. Irkçı milliyetçilik anlayışı değil kültür milliyetçiliği anlayışı vardır. Nitekim Atatürk'ün "Ne mutlu Türküm di-yene" sözü bu durumu açıklayan en güzel ör-nektir. Kendini Türk hisseden herkes Türk mil-letinin bir ferdidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ'NİN YÖNETİM YAPISI

YÖNETİMİN ÖZÜ

Devlet, toplum yararına çalışan, toplum içerisinde ilişkileri düzenleyen, toplumun uyacağı kuralları koyan ve halkını iç ve dış tehditlere karşı koruyan düzene denir . Anayasamıza göre egemenliğin sahibi Türk milletidir. Millet, egemenlik hakkını Anaya-sanın koyduğu esaslara göre yasama, yürütme ve yargı organları eliyle kullanır.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinde, yasama TBMM, yürütme hükümet, yargı ise bağımsız mahkemeler tarafından yapılır. Bu faaliyetlerin ayrı ayrı organlar tarafından yerine getirilmesine "Güçler Ayrılığı İlkesi" denir.

YASAMA

Millet, kendi hâkimiyetine dayanarak ka-nun yapma yetkisini kabul ettiği bir organa verir. Anayasamıza göre, yasama organı TBMM'dir. Bu yetki devredilemez. TBMM genel oyla se-çilen 550 milletvekilinden oluşur.

TBMM'nin Görevleri

- Kanun koymak, değiştirmek ve kaldır-mak.
- Bakanları denetlemek,
- Para basılmasına karar vermek,
- Cumhurbaşkanı seçmek,
- Savaş ilanına karar vermek,
- Uluslararası antlaşmaları onaylamak.
- Bütçe ve kesin hesap tasarılarını görüş-mek ve kabul etmek,
- Genel ve özel af ilanına karar vermek
- TBMM, seçimlerin yenilenmesine karar vermek.

Türkiye Büyük Millet Meclisi ,hükümetin yaptığı işleri meclis araştırması, meclis soruş-turması ve gensoru yollarıyla denetler. Yapılan işlerde yetkiyi kötüye kullanma ya da yasalara ay-ırkırı bir durum bulunduğunda meclis, hükümeti "güvenoyu vermemek" yoluyla düşürebilir

YÜRÜTME

Yürütme kanunları uygulama yetkisidir. Bu yetki ülkemizde anayasaya uygun olarak Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna verilmiştir.

Cumhurbaşkanı

Cumhurbaşkanı devletin başıdır. Bu sıfat-la Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletinin birliği-ni temsil eder. Anayasanın uygulanmasını, devlet kurumlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gö-zetir.

Bazı Görevleri

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni gerektiğin-de toplantıya çağırarak,
2. Yasaları yayımlamak,
3. Yasaları yeniden görüşölmek üzere Tür-kiye Büyük Millet Meclisi'ne geri göndermek (Ve-to yetkisi),
4. Anayasa değışikliklerine ilişkin yasaları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunmak,
5. Yasaların, anayasaya biçim ya da esas yönünden aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açmak,
6. Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin yenilenmesine karar vermek,
7. Başbakanı atamak ve istifasını kabul et-mek,
8. Türkiye Cumhuriyeti'ne gönderilecek ya-bancı devlet temsilcilerini kabul etmek,
9. Uluslararası anlaşmaları onaylamak ve yayımlamak,
10. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Başkomutanlığını temsil et-mek,
11. Millî Güvenlik Kurulunu toplantıya çağır-mak,
12. Üniversite rektörlerini seçmektir.

Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması durumunda da yenisi seçilinceye kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, cumhurbaşkanlığı-na vekillik eder ve cumhurbaşkanına ilişkin yetki-leri kullanır.

CUMHURBAŞKANLARIMIZ

1. Mustafa Kemal Atatürk
2. İsmet İnönü
3. Celal Bayar
4. Cemal Gürsel
5. Cevdet Sunay
6. Fahri Korutürk
7. Kenan Evren
8. Turgut Özal
9. Süleyman Demirel
10. Ahmet Necdet Sezer
11. Abdullah Gül

Bakanlar Kurulu

Bakanlar Kurulunun diğ er adı hükümettir. Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlardan olu-şur. Başbakan TBMM üyeleri arasından cumhur-başkanı tarafından atanır. Bakanlar başbakan tarafından belirlenir ve atamaları cum-hurbaşkanının onayına sunulur. Bakan atamasın-da meclis dışından bir kişi de seçilebilir.

Hükümet, vatandaşların temel hak ve öz-gürlüklerini kullanabilmesi için yasaların işlemesi-ni sağlar.

Bakanlar Kurulunun Bazı Görevleri

- Vatandaşa iş olanağı sağlamak (fabri-kalar kurmak)
- Vatandaşın güvenliğini sağlamak.
- Yurdu iç ve dış tehditlere karşı koruyarak vatan bütünlüğünü korumak.
- Vatandaşlarına hizmet götürmek(yollar, köprüler, barajlar vs. yapmak)
- Tarım ve hayvancılığı geliştirmek.

Başbakanın Bazı Görevleri

- Hükümeti kurmak.
- Bakanlar arası işbirliği sağlamak.
- Hükümet politikasını takip etmek.
- Cumhurbaşkanının katılmadığı zamanlarda Milli Güvenlik Kuruluna başkanlık etmek.
- Hükümet programının hazırlanmasını sağlamak

YARGI GÖREVİ

Yargı yetkisi bağımsız mahkemelere ve-rilmiştir. Yargı organları kişiler arasında veya yö-netenlerle yönetilenler arasında çıkan uyuşmaz-lıkları yasalara uygun olarak çözümler.

Devletin yargı görevini yürüten mahke-melerin tam bağımsız olmaları gerekmektedir.

Anayasamıza göre yargı kararları da de-netlenebilmektedir. Bu nedenle yargıyı sağlayan organlar;

1. Normal Mahkemeler,
2. Yüksek Mahkemeler olarak ayrılır.

**** Anayasamıza göre, vatandaşlar mahke-me kararlarına karşı bir üst mahkemeye başvura-bilir. Sonuç, ilgili mahkemeye ve vatandaşa bildi-rilir. Böylece, uyuşmazlıklar adil bir şekilde çözü-me kavuşturulmuş olur.**

Anayasamızda belirtilen yüksek mahkemeler şunlardır:

- Anayasa Mahkemesi
- Yargıtay
- Danıştay
- Askerî Yargıtay
- Askerî Yüksek İdare Mahkemesi
- Uyuşmazlık Mahkemeleri.

Ayrıca insan hakları çiğnenmiş vatandaşlar bütün iç hukuk yollarını denedikten sonra, hak ihlalleri ortadan kalkmazsa Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kişisel olarak başvurup haklarını arayabilirler.

KANUN:

Bir Yasa TBMM'den Nasıl Çıkar? (Kanun Nasıl Yapılır ?)

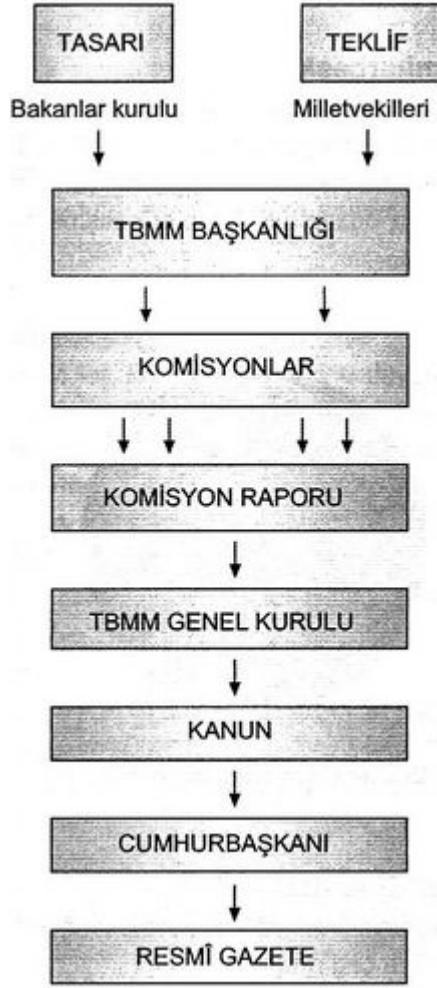
Hukuk, devletçe konulan ve toplum haya-tını düzenleyen kurallar bütünüdür. Hukuk devle-ti ise yönetimde hukuk kurallarının üstün tutuldu-ğu herkese eşit haklar verilen devleti ifade eder.

Hukuk devletinde kurumlar yetkilerini hu-kuk kurallarından alır. Bu nedenle hukuk kuralla-rının milleti temsil eden milletvekilleri tarafından halkın yararı gözetilerek eşitlik ilkesiyle çıkarılma-sı gerekir.

Devletin ve toplumun devamını sağlayan hukuk kuralları, herkes tarafından benimsenmesi ve geçerli olması amacıyla birçok kuruluş tarafın-dan denetlenabilir ve düzenlenebilir.

Yasalar toplumun ihtiyaçları doğrultusun-da hazırlanır. İlgili komisyonlarda incelenir ve anayasaya olan uygunluğu tespit edilir. Üzerinde gerekli incelemeler yapılan yasa TBMM Genel Kuruluna sunulur. Milletvekillerinin oy çokluğu ile kabul edi-len yasa daha sonra cumhurbaşkanının onayına sunulur. Kabul edilirse resmî gazetede yayınlana-rak yürürlüğe girer. Cumhurbaşkanı tarafından kabul edilmez ise tekrar TBMM'ye gönderilir (Ve-to yetkisi).

Cumhurbaşkanı veto yetkisine rağmen ikinci defada kanunu onaylamak zorunda kalırsa kanunun iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

VATANDAŞLARIN DEVLETE KARŞI HAK VE ÖDEVLERİ

1-Seçme ve Seçilme Hakkı: Hem hak hem de ödevdir. Kimler oy kullanamaz?

- a-18 yaşından küçükler
- b-Tutuklu ve hükümlüler
- c-Er ve erbaşlar
- d-Askeri okul öğrencileri
- e-Kısıtlılar

Genel seçimler normalde 5 yılda bir yapılır. Cumhurbaşkanlığı seçimleri 7 yılda bir yapılır. Bir kere cumhurbaşkanı olan bir daha olamaz. Milletvekili olmak için 25, cumhurbaşkanı olmak için 40 yaşında olmak gerekir.

2-Kanunlara Uyma : Herkes kanunlara uymak zorundadır.

3-Vergi: Herkes kazancına göre vergi verir

4-Askerlik: Sağlıklı her Türk erkeği askerlik yapmak zorundadır.

İZCİLİK:

İzcilik dünyada ilk defa 1907 yılında Britanya ordusundan emekli olan korgeneral Robert Baden-Powel tarafından kurulmuştur. Baden-Powel'in 1908 yılında yazdığı Erkek Çocuklar İçin İzcilik kitabı bütün dünyada büyük bir ilgiyle karşılandı ve izciliğin temelini oluşturdu

Türkiye'deki izciliğin tarihi ise 1910 yıllarına kadar uzanmaktadır. İlk önceleri Galatasaray Lisesi'nde Ahmet Robenson önderliğinde başlayan izcilik daha sonra Edirne İttihat Mektebi, Manastır Öğretmen Okulu ve İstanbul Lisesi,

Darrüşşafaka gibi kurumlarda Türkiye'de de hızla yayılmıştır. Dünya Savaşı yıllarında aksayan izcilik, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün de katkılarıyla Cumhuriyet döneminde tekrar hız kazanmıştır.

İzci andı

Tanrıya ve Vatanıma karşı vazifelerimi yerine getireceğime, izcilik türesine uyacağıma, başkalarına her zaman yardımda bulunacağıma, kendimi bedence sağlam, fikirce uyanık ve ahlâkça dürüst tutmak için elimden geleni yapacağıma şerefim üzerine ant içerim.

İzci Türesi

- * İzci, sözünün eridir. Şeref ve haysiyetini her şeyin üstünde tutar.**
- * İzci, yurduna, milletine, ailesine ve izci liderlerine sadıktır.**
- * İzci, başkalarına yardımcı ve yararlı olur.**
- * İzci, herkesin arkadaşı ve bütün izcilerin kardeşidir.**
- * İzci, herkese karşı naziktir.**
- * İzci, bitki ve hayvanları sever ve korur.**
- * İzci, büyüklerinin sözünü dinler, küçüklerini sever ve korur.**
- * İzci, cesurdur, her türlü şartlar altında neşeli ve güler yüzlüdür.**
- * İzci, tutumludur.**
- * İzci, fikir, söz ve hareketlerinde açık ve dürüsttür.**

Milliyet, örf, din, dil ayrımı gözetmeksizin herkese açık, politik olmayan eğitimsel üniformalı bir gençlik çalışmasıdır.

İzcilik, gönüllü, uluslararası, üniformalı, çeşitli yaş gruplarındaki gençlerin zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal, duygusal ve karakter gelişimine katkıda bulunan bir gençlik faaliyetidir.

Okul ile aile eğitimleri arasında kalan boşlukları doldurur.

İzcilik, çocuk ve gençleri mevcut özellikleri ile bir bütün olarak ele alan, ruh ve beden sağlıklarını geliştiren, onların boş zamanlarını bir program çerçevesinde değerlendirilmesini sağlayan bir eğitim aracıdır. Bu özellikleri ile izcilik, öğretim olmaktan çok uygulamalı bilgi ve beceri kazandıran eğitim karakterinde bir faaliyetidir. Bu nedenle de izcilik tüm dünyada okul dışı bir faaliyet olarak değerlendirilmiş ve okul dışı izcilik organizasyonları kurulmuştur. Çocuk ve gencin karakterini geliştirmek suretiyle eğitimin oluşturduğu boşluğu doldurur.

İzcilik, çocuk ve gencin grup içinde ve bizzat tabiatın kucağında eğitilmesiyle karakter, beceri, sağlık, mukavemet, cesaret vs. konularda daha iyi ve daha çabuk eğitilebilecekleri fikrinden doğmuştur.

Kişinin eğitimi, beden ve fikren olduğu kadar ahlaken de büyük önem taşır. Bu nedenle de izcilik ahlak eğitiminde aktif bir metod olarak kabul edilir. İzcilik iyi yurttaş yetiştirmeyi amaçladığından Milli, iyi insan yetiştirmeyi amaçladığından ise evrensel bir olaydır.

KISACA İZCİLİK: Çocuk ve genci tam anlamıyla topluma yararlı, insanları seven, onlara yardım eden, doğayı ve çevreyi koruyan, vatanına yararlı, iyi bir insan olma sanatıdır.

İZCİLİĞİN TANIMI

İzcilik, gönüllü, uluslararası, üniformalı bir gençlik faaliyetidir. Çeşitli yaş gruplarındaki çocukların ve gençlerin zihinsel, bedensel, sosyal, ve ruhsal gelişmelerine katkıda bulunan, yapıcı, yaratıcı yeteneklerinin geliştirilmesi için gerekli çabaları içeren, onları ülke kalkınmasının temeli olan bilgi ve becerilerle donatmayı hedef alan, demokratik kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan, ulusal ve uluslararası tüm gençliği bünyesinde toplayan bir eğitim aracıdır. Bu özellikleri ile izcilik, öğretim olmaktan çok uygulamalı bilgi ve beceri kazandıran eğitim karakterinde bir faaliyettir.

İzcilik 7 ve daha yukarı yaşlardaki çocuk ve genç insanlara karakter gelişimi, yurttaşlık eğitimi, kişisel sağlamlık veren, bilgi, beceri ve davranış açısından

onları besleyen bir gençlik faaliyetidir. Kişinin eğitimi, bedenlen ve fikren olduğu kadar ahlaken de büyük önem taşır. Bu nedenle de izcilik ahlak eğitiminin aktif bir metodu olarak kabul edilir. İzcilik, çocuk ve gencin grup içinde ve bizzat tabiatın kucağında eğitilmesiyle karakter, beceri, sağlık, mukavemet, secaret gibi konularda daha iyi ve daha çabuk eğitilebilecekleri fikrinden doğmuştur. İzcilik iyi yurttaş yetiştirmeyi amaçladığından milli, iyi insan yetiştirmeyi amaçladığından ise evrensel bir olaydır. İzcilik, milliyet, ırk, din ve dil ayrımı olmaksızın herkese açık, gönüllü, politik olmayan eğitimsel bir gençlik hareketidir.

8-11 yaş grubu için küçük izci (Eski adı Yavrukurt),

12-15 yaş grubu için izci,

16-20 yaş grubu için ergin izci çalışmaları diğer ülkelerde de benzer uygulamalar yapılmaktadır.

20 yaşından sonra izci lideri olarak hizmet vermek mümkündür. Lider olarak görev almayanlar ise yukarıda değinildiği gibi izcilik ruhunu hayat boyu devam ettirirler.

7.ÜNİTE:ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER BİLİNMEŞİ GEREKEN KAVRAMLAR:

1. Genelleme
2. Küresel sorun
3. Ortak miras

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

19. Yüzyılda Osmanlı Devleti

Osmanlı Devleti 19. yüzyılda topraklarını koruma ve yenilikler yaparak devletin ömrünü uzatma politikası izledi. Bu dönemde Avrupa'da meydana gelen Fransız İhtilalı ve Sanayi İnkılabı gibi olaylar Osmanlı Devleti'ni olumsuz yönde etkiledi.

Fransız İhtilalı'nın Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Fransız İhtilalı ile ortaya çıkan milliyetçi-lik akımı çok uluslu devletlerin dağılmasını hızlandırdı.

Milliyetçilik, her milletin kendi devletini kurup, kendi kendini yönetmesidir.

Osmanlı Devleti, bünyesinde birçok etnik topluluğu barındırdığından bu akımın etkisiyle toprakları üzerinde birçok isyan çıktı.

Osmanlı Devleti'ne bağlı olan Balkan milletlerinden Sırlar ve Yunanlılar isyan ettiler. Çıkan bu isyanlar azınlıkların bağımsızlıklarını kazanmasında etkili oldu.

İhtilalın getirdiği fikirler, Osmanlı devlet adamlarını ve aydınlarını harekete geçirdi. Önce Tanzimat Fermanı, daha sonra Meşrutiyet ilan edildi.

Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Sanayi İnkılabı'nın sonunda sanayileşmesini tamamlayan Avrupalı devletlerin sömürge ve pazar arayışları arttı, bu durumun sonucunda Osmanlı Devleti toprakları üzerinde çıkar çatışmaları başladı. Avrupalı devletler 19. yüzyılda azınlık haklarını ve kapitülasyonları bahane ederek Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karıştılar.

Osmanlı Devleti, Avrupa'da meydana gelen bu gelişmeleri yeterince takip edemediğinden dağılması hızlandı.

NOT: Osmanlı yönetimine karşı ayaklanan ilk azınlık SIRPLAR,bağımsızlığını kazanan ilk azınlık RUMLAR(Yunanlılar)dır.

XX. YY BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ

Osmanlı Devleti, XX. yy'a geldiği zaman siyasî ve askeri üstünlüğünü

kaybetmiş ve ayakta kalabilmek için uluslararası denge siyaseti izlemiştir. Avrupa'da ortaya çıkan Fransız İhtilali, Sanayi İnkılâbı Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemiştir. Fransız İhtilali ile birlikte milliyetçilik akımları, Osmanlı Devleti'ndeki azınlıklar arasında yayılmış ve Osmanlı içerisinde birçok ayaklanma çıkmıştır.

Sanayi İnkılâbı ile Avrupa'da fabrikalar kurulmuş üretim artmış, mallar hızla ve ucuz bir şekilde piyasaya sürülmüştür. Üretilen malları satmak için pazar arayışına gidilmiş ve böylece sömürgecilik yarışı başlamıştır. Bu durumda Osmanlı Devleti hammadde ve pazar açısının önemli bir konumdaydı. Osmanlı Devleti'ne giren ucuz mallar Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemiştir.

Sömürgecilik, bir devletin başka milletleri, toplulukları siyasi ve ekonomik egemenliği altına alarak güçlenmek istemesi

Osmanlı Devleti dünyadaki ekonomik gelişmelere ayak uyduramamıştır.

Kapitülasyonların sürekli hale gelmesinden sonra ekonomik olarak dışa bağımlı hale gelmiştir.

Osmanlı Devleti askeri, ekonomik ve siyasi alandaki çöküşü önlemek için Tanzimat ve Islahat Fermanları yayınlanmış fakat başarı elde edilememiştir.

Bunun yanında 1876 yılında I. Meşrutiyet, 1908 yılında II. Meşrutiyet ilan edilmiştir.

Meşruti yönetime geçişin tam anlamıyla sağlanamaması, ülke

içerisinde karışıklıklara neden olmuştur. Bu karışıklıklardan yararlanan

Avusturya, Bosna-Hersek'i işgal etmiş, Bulgaristan bağımsızlığını ilân etmiş,

İtalya ise Trablusgarb'ı işgale başlamıştır.

Trablusgarb Savaşı (1911-1912)

Nedenleri:

İtalya'nın hammadde ve pazar arayışı,

Osmanlı Devleti'nin güçsüz bir durumda olması,

Trablusgarb'ın önemli yeraltı kaynaklarına sahip olması ve coğrafi olarak İtalya'ya yakın olması.

• Osmanlı Devleti'nin donanmasının (Haliç' te çürütülmesi) güçsüz olması, Mısır'ın İngilizlerin elinde olmasıyla Trablusgarb'a kara bağlantısının olmamasından dolayı başarısız olunmuştur. Bu sırada Balkan Savaşlarının başlaması ile birlikte Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kalmıştır.

Uşi Antlaşması (1912)

Trablusgarb ve Bingazi İtalyanlara bırakılmıştır.

UYARI: Böylece Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprağını da kaybetmiştir.

Rodos ve Oniki Ada, Balkan Savaşları bitinceye kadar geçici olarak İtalyanlara bırakılmıştır.

Trablusgarb bölgesinde yaşayan halk hâlâ life yoluyla Osmanlı Devleti'ne bağlı kalarak, kültürel bağ devam ettirilmiştir.

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

I. BALKAN SAVAŞI

Nedenleri:

o Fransız İhtilali ile birlikte yayılan milliyetçilik akımının Osmanlı Devleti'ne olumsuz etkisi.

o Avrupa devletlerinin, Osmanlı içerisinde yaşayan azınlıkları kışkırtması

o İngiltere'nin, Rusya'yı Osmanlı üzerinde ki politikasında serbest bırakması (Panslavizm)

o Osmanlı Devleti'nin merkezi gücünün zayıflaması

o Osmanlı Devleti; Bulgaristan, Yunanistan, Karadağ ve Sırbistan'la mücadele etmiştir.

o Osmanlı Devleti, dört cephede yaptığı mücadelede başarısız olmuştur.

Başarısız olmasının nedeni, ordu içerisinde karışıklıklar olması ve cephelere askeri gücün gönderilememesidir.

LONDRA ANTLAŞMASI (1913)

- Midye-Enez hattının batısında kalan topraklar, Balkan devletlerine bırakılmıştır. (Edirne, Kırklareli...)
- Ege adalarının geleceği büyük devletlerin eline bırakılmıştır.
- I. Balkan Savaşı devam ederken Arnavutluk bağımsızlığını ilan etmiştir.

Osmanlı Devleti'nden ayrılan son Balkan Devleti Arnavutluk'tur.

Sonuçları:

- Osmanlı Devleti, Ege adalarındaki ege-menliğini kaybetmiştir.
- Bulgaristan büyük topraklara sahip olarak, Ege denizine kıyısı olmuştur.
- Bab-ı Ali Baskını ile İttihat ve Terakkiciler Osmanlı yönetimini tamamen ellerine geçirmişlerdir.
- Balkanlarda Türkler azınlık durumuna düşmüş ve günümüze kadar sürecek olan azınlık sorunu ortaya çıkmıştır.
- Bu dönemde Balkanlardan Anadolu'ya büyük göçler olmuştur. Bu göçler Anadolu'da ekonomik ve toplumsal sorunları da beraberinde getirmiştir.

II. BALKAN SAVASI

Nedenleri:

- I. Balkan Savaşı sonucunda, Balkanlar'daki otorite boşluğu.
- Bulgaristan'ın fazla toprak almasıyla birlikte, diğer Balkan devletlerinin bu duruma tepkisi
- Balkan topraklarının, Balkan devletleri arasında paylaşılabilmesi
- Romanya'nın Bulgaristan'a saldırması ile savaş başlamıştır. I. Balkan Savaşı sonucunda fazla toprak alan Bulgaristan'a karşı diğer Balkan Devletleri'nin mücadelesinde, Bulgaristan mağlup olmuştur.

UYARI: Bu karışıklıklardan yararlanan Osmanlı devleti, kaybetmiş olduğu Edirne ve Kırklareli'ni geri almıştır.

Balkan Savaşlarının Genel Sonuçları

Osmanlı Devleti Balkan topraklarındaki hâkimiyetini kesin olarak kaybetti.

Balkanlardaki Türkler azınlık durumuna düştü ve günümüze kadar devam eden Balkan Türkleri sorunu ortaya çıktı.

Bugünkü batı sınırimız büyük ölçüde bel-li oldu.

Balkan topraklarındaki siyasi denge bo-zuldu.

Balkanlardaki Türk nüfusu, yapılan göçler nedeniyle azalırken Anadolu'daki Türk nüfusu arttı.

Türk ordusunda yenilik gereksinimi ortaya çıktı.

1. Dünya Savaşının Nedenleri:

Avrupalı Devletler arasında sömürgecilik yarışı ve ekonomik rekabet.

Hammadde ve Pazar arayışı.

Almanya ve İngiltere arasındaki ekonomik rekabet.

Milliyetçilik akımı.

İttifak ve İtilaf devletlerinin oluşması.

Avusturya ve Rusya'nın Balkanlardaki çıkar çatışmaları.

Avusturya-Macaristan veliahdının Sırp tarafından öldürülmesi.

Almanya ve İtalya milli birliklerini geç kurmuşlardı. (1870) Bundan dolayı sömürgeciliğe de geç başlamışlardı. Sömürgeciliğe başladıklarında mevcut sömürge alanları azalmıştı. Özellikle Almanya, İngiltere' nin elinde bulunan sömürge topraklarına saldırmaya başladı. Oysa İngiltere ve diğer Avrupa Devletleri sömürgelerini kaybetmek istemiyorlardı. Böylece Almanya-İngiltere rekabeti başladı.

Almanya güçlü bir devlet olarak siyasi birliğini kurduktan sonra Fransa'nın elinde bulunan Alsas-Loren bölgesine göz dikti. Yapılan savaşla kömür bakımından zengin olan bu bölgeyi Fransa'dan aldı. Bölgeyi Almanya'dan geri

almak isteyen Fransa Almanya'ya karşı İngiltere ile ittifak kurmaya başladı. Böylece devletler arasında bloklaşma başladı. Balkanlarda ise milliyetçilik akımının etkileri hüküm sürüyordu. Rusya Panslavizm politikası ile Balkanlarda egemenlik kurmak istiyordu. Bu durum Balkanlarda çıkarı olan Avusturya-Macaristan imparatorluğunun işine gelmiyordu. Devletler arasındaki çıkar çatışmaları ittifak ve itilaf gruplarının doğmasına neden oldu.

İtilaf Devletleri:

İngiltere, Fransa, Rusya (İtalya'da daha sonra bu gruba geçmiştir.)

İttifak Devletleri:

Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya, Osmanlı Devleti, Bulgaristan.

Savaşın Başlaması:

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahdı Saraybosna'yı ziyarete gelmişti. Burada Sırp bir öğrenci tarafından öldürüldü. 28 Haziran 1914

Avusturya-Macaristan bu suikastı bahane ederek Sırbistan'a savaş açtı. Rusya Sırbistan'ın yanında yer aldı. Fransızlar Rusya'yı destekledi. Almanya'da Avusturya-Macaristan imparatorluğu ile aynı grupta olduğundan Avusturya'nın yanında savaşa katıldı.

Böylece savaş kısa zamanda Avrupa'ya ve tüm dünyaya yayıldı.

Savaşın ilk yıllarında Almanya grubu birçok cephede başarı kazandı.

Osmanlı Devletinin Savaşa Katılması:

OSMANLI DEVLETİ KİMİN YANINDA

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na girmesini istemeyen İtilaf Devletleri bu nedenle Osmanlı Devleti'ne kapitülasyonları kaldırmayı ve ekonomik alanda yardım etmeyi vaadettiler. Ancak Almanya, Osmanlı Devleti'nin kendi yanında savaşa girmesini sağlamak amacıyla Osmanlı devlet adamları ile gizli görüşmelere başladı.

Osmanlı Devleti savaşın başlamasıyla birlikte tarafsızlığını ilan etti. Trablusgarp ve Bal-kan Savaşlarından yenik çıkan Osmanlı Devleti yeni bir savaşa hazır değildi.

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesinin Sebepleri

1. Kaybettiği yerleri geri almak istemesi,
2. Kapitülasyonları kaldırmak istemesi,
3. Siyasi yalnızlıktan kurtulmak istemesi,
4. İngiltere, Fransa ve Rusya'nın Osmanlı Devleti'ne karşı düşmanca politikalar izlemesidir.

5- Pantürkizm politikası

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni kendi yanında savaşa katmak istemesinde;

1. Savaşı daha geniş alanlara yayarak savaş yükünü hafifletmek istemesi,
2. Osmanlı Devleti'nin jeopolitik konumundan yararlanmak istemesi,
3. Osmanlı halifesinin dinî gücünden yararlanmak istemesi,
4. Rusya'ya, Boğazlar yoluyla yardımda bulunulmasını engellemek istemesi etkili oldu..

Osmanlı Devleti Balkan savaşlarından yeni çıktığı için perişan ve yoksuldu. Bundan dolayı I. Dünya Savaşı çıktığında tarafsızlığını ilan etti. Anlaşma Devletleri de (İngiltere grubu) kendi çıkarları açısından bu fikri destekliyordu.

Almanlar Osmanlı İmparatorluğunun kendi saflarında savaşa girmesini istiyordu. Çünkü Osmanlı Devletinin yeni cepheler açmasıyla Almanya'nın üzerindeki savaş yükü azalacaktı. Çünkü Osmanlı Devletinin yönetimi İttihat ve Terakki Partisinin elindeydi. Bu partinin en güçlü ismi de Enver Paşa'ydı. Enver Paşa aşırı Alman hayranıydı. Aynı zamanda Osmanlı Devleti daha önce kaybettiği toprakları Almanya'nın yanında savaşa girer-se tekrar geri alabilirdi (Savaş Almanya'nın kazanacağı tahmin ediliyordu.)

Bu nedenlerden Alman heyeti ile Enver Paşa arasında gizli bir anlaşma

imzalandı. Bu anlaşmaya göre Osmanlı Devleti Almanya'nın yanında savaşa katılacaktı.

Akdeniz'de bulunan iki Alman gemisi(Goben-Breslaw) İngiliz donanmasının önünden kaçarak İstanbul'a geldiler ve Osmanlı Devletine sığındılar.Osmanlı Devleti bu iki gemiyi satın aldığını söyledi.Daha sonra bu iki geminin isimlerini Yavuz ve Midilli olarak değiştirdi.

Bu gemiler Enver Paşanın talimatıyla Karadeniz'e açılarak Rus limanlarını topa tuttu.Böylece Osmanlı Devleti de I.Dünya Savaşına katılmış oldu. (3Ekim1914)

OSMANLI DEVLETİNİN I.DÜNYA SAVAŞINDA SAVAŞTIĞI CEPHELER:

I.Dünya Savaşında Osmanlı Devleti Kafkas, Kanal, Çanakkale, Filistin, Suriye, Irak, Yemen cephelerinde İtilaf Devletlerine karşı savaştı. Romanya, Galicya, Makedonya Cephelerinde müttefiklere yardım amacıyla savaştı.

Kafkasya Cephesi(Aralık 1914)

Enver Paşa tarafından Rusya'ya karşı açıldı.

Kafkasları ele geçirerek Orta Asya Türk-leri ile bağlantı kurmak, Hazar Denizi'nin doğusundan hareket ederek İngiltere denetimindeki Hindistan'a saldır-mak,

Kafkasya'daki petrol yataklarının kontro-lünü ele geçirmek istenmesidir.

Enver Paşa yönetimindeki Türk ordusu Kafkasya'dan Rusya üzerine taarruza başladı. Ancak şiddetli kış şartları sebebiyle pek çok Türk askeri şehit oldu. Bu durumu değerlendiren Rus-lar Erzurum, Muş, Bitlis ve Erzincan'ı ele geçirdi.

Daha sonra Kafkas Cephesi'ne atanan Mustafa Kemal, Ruslara karşı başarı kazanarak Muş ve Bitlis'i işgalden kurtardı (1 Nisan 1916).

Rusya 3 Mart 1918 tarihinde Brest Litowsk Antlaşması'nı imzalayarak savaştan çe-kildi. Antlaşma sonucunda Rusya, Kars, Arda-han ve Batum'u Osmanlı Devleti'ne bıraktı.

Çanakkale Cephesi(1915) :

Osmanlı Devleti I.Dünya Savaşına girince İtilaf Devletlerinin bütün dikkatleri boğazlar üzerine yöneldi. İngiltere ve Fransa müttefikleri olan Rusya'ya gerekli askeri yardımı sağlamak için boğazlara hâkim olmak istiyordu.(Baltık Denizini Alman denizaltıları kapatmıştı. Rusya'ya yardım edilebilecek tek yol boğazlar kalmıştı)Aynı zamanda boğazların ele geçirilmesiyle İstanbul işgal edilecek, Osmanlı Devleti de savaş dışı kalacaktı.

İtilaf Devletleri bu amaçlarla Çanakkale Cephesini açtılar.

İngiliz ve Fransız gemileri Çanakkale Boğazına yığınak yaptılar.18 Mart 1915'te teknik bakımdan üstün olan Müttefik Devletleri Boğazı geçmek amacıyla hareket ettiler.Fakat Türk Ordusunun olağanüstü savunmasıyla karşılaştılar ve pek çok kayıplar vererek geri çekildiler

Bunun üzerine İtilaf Devletleri karadan İstanbul'a ulaşmak üzere Gelibolu'ya asker çıkardılar.İngiliz ve Fransız sömürgelerinden de birçok asker getirdiler.Tarihin en kanlı kara savaşları burada meydana geldi.Türk askeri

Conkbayırı, Anafartalar, Arıburnu bölgelerinde Mustafa Kemal'in önderliğinde başarılı savunma savaşları yaparak tarihe "Çanakkale Geçilmez"diye yazdırdı.

Çanakkale Savaşının Sonuçları:

Çanakkale Cephesinde yenilgiye uğrayan İtilaf Devletleri dünyada prestij kaybettiler.

I.Dünya Savaşının uzamasına neden oldu.

İtilaf Devletlerinin yardımı Rusya'ya ulaş-madığı için Rus ekonomisi iyice bozuldu. Rusya'da çarlık rejimi yıkılarak yerine Bolşevik rejim kuruldu ve Ruslar

I.Dünya Savaşından çekildi.

Bulgaristan Almanya'nın(İttifak Dev.)yanında savaşa katıldı.

Çanakkale Savaşları milli mücadele ruhunun başlangıcı oldu.

Mustafa Kemal'in milli mücadelede önder olmasında Çanakkale Savaşlarının büyük rolü vardır.

Kanal Cephesi: Almanların isteği üzerine açılmıştır. Cephenin açılma amacı, İngilizlerin Uzakdoğu sömürgeleriyle bağlantısını kesmek ve Mısır'da Osmanlı hâkimiyetini yeniden kurmaktır.

Ancak istenilen gerçekleşmedi. İngilizlere karşı bazı başarılar elde edildi, Bu kalıcı olmadı. İngilizler Sina Yarımadasını ele geçirip Suriye'ye kadar geldiler.

Suriye-Filistin Cephesi: Kanal cephesinde İngilizlere yenilen birliklerimiz Filistin'e sonrada Suriye'ye kadar geri çekildiler. Yıldırım orduları burada başarılı savunma savaşları yaptılar Zamanla kuzeye doğru çekilen Türk birlikleri Halep önlerinde İngilizleri durdurdular.

Irak Cephesi : İngilizler zengin Irak petrollerini ele geçirmek amacıyla açtılar.

Hicaz ve Yemen Cephesi: İngilizler Arap Yarımadasını işgal etmek için Yemen'e asker çıkardılar.Ayrıca Hicaz Emiri Şerif Hüseyin'e çok miktarda para yardımı yaptılar.Türk ordusu İngiliz ve Araplara karşı mücadele ettiyse de başarılı olamadı. İngilizler Yemen'i alarak Hicaz'a tamamen hakim oldular.

Galiçya, Romanya ve Makedonya Cephesi: Osmanlı Devleti bu cephelerde Ortaklarına (Bulgaristan,Avusturya-Macaristan)yardım etmek amacıyla savaştı. Savaşın Sona Ermesi:1917 yılında Rusya'nın savaştan çekilmesi üzerine İttifak Devletleri İtilaf Devletlerine karşı üstünlük kurmuşlardı.

Ancak bu durum uzun sürmedi. Amerika Birleşik Devletleri İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girdi. Amerikan birlikleri o zamana kadar hiç savaşa katılmamıştı. Almanya güçlü, dinamik olan Amerikan orduları karşısında tutunamadı. İngiliz, Fransız ve ABD birliklerinden oluşan güçlü müttefik kuvvetleri Batı Cephesinde Almanya'yı çöktürdüler. Diğer cephelerde de başarısızlıklar artmaya başlamıştı. Böylece savaşın sonunda İttifak Devletleri savaşı kaybettiklerini belirterek (yenilerek) yenen devletlerle ateşkes anlaşmasını imzaladılar.

İtilaf devletleri ittifak devletleri olan Almanya ile (Versay) Avusturya ile(Sen Jermen),Bulgaristan la(Nöyi),Macaristan'la(Tirayanon) Osmanlı Devleti ile de Sevr Barış Anlaşmalarını imzaladılar.

I.Dünya Savaşının Sonuçları

Bazı İmparatorluklar yıkılarak yerine yeni devletler kuruldu.(Polonya, Çekoslovakya, Yugoslavya, Macaristan, Türkiye)

Yeni rejimler ortaya çıktı.(Cumhuriyet, Komünizm, Faşizm, Nazizm.)

Devletlerarasındaki dengeler bozuldu.

Milyonlarca insan öldü. Birçok şehirler yakılıp yıkıldı.

Sürekli barış sağlamak ve anlaşmazlıkları çözmek için Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti)kuruldu.

Sorunların çözümü sağlanamadığı için II. Dünya Savaşının çıkmasına neden oldu.

Sömürgecilik, mandacılık haline dönüştü.

Wilson İlkeleri (8 Ocak 1918)

Bu ilkelerin yayınlanma amacı, dünya barışını sağlamak, ülkeler arası mücadelelere son vermektir. Wilson ilkelerine göre;

- Bütün milletler, kendi geleceğine kendisi karar verecektir.
- I. Dünya Savaşı'nda yenen devletler, yeni-lenlerden savaş ve toprak

tazminatı almaya-ıdır.

- Dünya barışını tehdit eden silahlanmaya son verilecektir.
- Devletlerarası barışı sağlamak için Mil-letler Cemiyeti kurulacaktır.

Wilson ilkeleri görünürde dünya barışını sağlamaya yöneliktir. Fakat sömürgeci dev-letler bu ilkeleri kendi lehlerine çevirmişlerdir. Bunun yanında Wilson ilkelerine uymayarak, kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmiş-ler ve dünya barışını tehlikeye sokmuşlardır.

Paris Barış Konferansı (18 Ocak 1919)

- I. Dünya Savaşı sonucunda, yenilen dev-letlerin durumlarını görüşmek ve yapılacak olan barış antlaşmalarının esaslarını tespit için kon-ferans düzenlenmiştir.

- Bu konferansta barış görüşmelerinin ya-pılması beklenirken, Osmanlı Devleti'nin top-rakları paylaşılmış, Batı Anadolu toprakları, Yunanistan'a bırakılmıştır. (Sahte nüfus belgelerine dayanarak)

UYARI! Batı Anadolu'nun İtalya yerine Yunanis-tan'a bırakılmasının nedeni, güçlü bir İtal-ya'nın Akdeniz'de varlığının İngiltere'nin sö-mürge yollarını tehdit edebileceği düşünce-sidir. Güçlü bir İtalya yerine, güçsüz olan Yu-nanistan tercih edilmiştir.

UYARI! Avrupa devletleri, kendi çıkarları doğru-lu-sunda hareket etmişlerdir. Batı Anadolu'nun Yunanistan'a bırakılması Yunanistan'ın İz-mir'i işgaline zemin hazırlamıştır.

GELDİKLERİ GİBİ GİDERLER

MONDROS ATEŞKES ANLAŞMASI

Almanya'nın I.Dünya Savaşı'nda yenilgiye uğ-ramasıyla ittifak Devletleri savaşı kaybetti.

Osmanlı Devletini temsilen Bahriye Nazırı Rauf Orbay ateşkes şartlarını görüşmek üzere Limni adasının Mondros Limanına gitti. İtilaf Devletleri daha önceden Osmanlı Devletinin topraklarını gizli anlaşmalarla paylaşmışlardı. Osmanlı Devleti heyeti bu plana itiraz etti ise de sonuçta bir şey değişmedi. Bunun sonucunda Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandı.(30 Ekim 1918)Buna göre;

- 1-Çanakkale ve İstanbul Boğazı İtilaf Devletlerinin denetimine geçecek.
- 2-Osmanlı ordusu terhis edilecek, donanmasına ve silahlarına el konacak.(Osmanlı'yı savunmasız bırakmak için)
- 3-Toros tünelleri İtilaf Devletlerinin denetimine verilecek.
- 4-Bütün haberleşme ve ulaşım araç ve gereçleri İtilaf Devletlerine bırakılacak.
- 5-İtilaf Devletleri bütün Osmanlı liman ve tersaneleri ile demiryollarından yararlanacak.
- 6-Doğuda yani vilayeti sitte'de(altı ilde) (Sivas, Erzurum, Van, Bitlis, Elazığ, Diyarbakır)karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri buraları işgal edecek(24.Madde)
- 7-İtilaf Devletleri kendi güvenliklerini tehdit eden bir durum ortaya çıkarsa herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecekler. (7.madde)

İtilaf Devletleri bu maddeye dayanarak Anadolu'yu işgal ettiler.(7.madde)

Anlaşmanın Önemi: Bu anlaşma ateşkes anlaşmasından ziyade Osmanlı Devletinin teslimini ve işgalini ortaya koymaktadır.

24.Madde ile doğuda Vilayeti Sitte de bir Ermeni Devleti kurulması düşünülmüştür.

Anlaşmanın en önemli maddesi 7.madde idi.İtilaf Devletleri bu maddeyle(Anadolu'nun işgaline ortam)hazırladı.

Fransızlar; Mersin. Adana çevresi,

İtalyanlar; Muğla, Antalya ve Konya çevresi.

Yunanlılar;(Paris Barış Konferansındaki deği-şiklikle)İzmir ve çevresi.

İngilizler;Musul,boğazların kontrolü, Samsun, Merzifon.Batum'a asker çıkardılar.

MİLLETLER CEMİYETİ'NE GİRİŞ

I.Dünya Savaşı sonrasında böyle bir savaşın bir daha çıkmaması için kuruldu. Türkiye Milletler Cemiyeti'nin daveti ile üye oldu. Fakat I.Dünya Savaşı sonrasında yapılan anlaşmaların ağır olması yeni bir savaşı önleyemedi.

Birleşmiş Milletler

Birleşmiş Milletler 1945 yılında kurulmuş-tur. ABD, İngiltere, Sovyetler Birliği ve Çin'in ön-cülüğünde kurulan bu örgüt, dünya barışı ve güvenliğini sağlamak için çalışmalar yapmıştır.

Birleşmiş Milletlerin amaçları arasında;

- Uluslararası ilişkileri pekiştirmek,
- Ekonomik, sosyal, kültürel ve toplumsal sorunlar konusunda uluslararası işbirliği sağlamak.
- Uluslararası insan haklarının korunma-sında uzlaşmacı bir tavır sergilemektedir.

Birleşmiş Milletler, dünya barışını ve gü-venliğini sağlamak amacıyla kurulmasına rağ-men, kuruluşundan günümüze kadarki dönem-de ortaya çıkan savaşlar ve savaşın olumsuz sonuçları karşısında yeterliliği tartışılmaktadır.

1970-1989 yılları arasında Bulgaristan'ın kendi ülkesinde 1,5 milyon Türk ve diğer farklı ırktan topluluklara karşı yapmış olduğu asimilasyon hareketi ve zorunlu göç ettirmelerine kar-şı Birleşmiş Milletler tarafından gerekli önlemler alınmamıştır. Bunun yanında ABD ve müttefik-leri olan güçlerin Irak'ta, bir milyon beş yüz sivil insanı öldürmesine, Rumların 1974 yılında Türklere karşı yaptıkları katliamlara Birleşmiş Milletler yetersiz kalmıştır. doğan, büyümekte olan gençlerin sorunlarına da çözüm aramaktadır.

KÜRESEL ISINMA

Küresel Isınma Nedir?

İnsan tarafından atmosfere verilen gazların sera etkisi yaratması sonucunda, dünya yüzeyinde sıcaklığın artmasına küresel ısınma deniyor. İklim sisteminde vazgeçilmez bir yere sahip olan sera gazları, güneş ve yer radyasyonunu tutarak, atmosferin ısınmasında başlıca etkilendirler. Sera gazlarının bulunmaması durumunda yeryüzünün sıcaklığının bugüne göre 30oC daha soğuk olacağı hesaplanmıştır. Son yıllarda atmosferde çeşitli insan aktivitelerinden kaynaklanan nedenlerle karbondioksit, metan, ozon ve di azot monoksit gibi gazlardan oluşan sera gazları, yeryüzü sıcaklığında belirgin artmalara sebep oluyor. Sera etkisinin artması, troposferin ısınmasında, stratosferin de soğumasında en önemli etken olarak gösteriliyor.

Ne yapmalıyız?

1 Mısır yakıtı kullanın

ÇÜNKÜ dünyadaki otomobillerin yarısı, petrol yerine mısırdan üretilen etanol yakıtını kullanırsa küresel ısınmaya yol açan gazları atmosfere salınımı yüzde 7 düşer

2 Evinizi izole edin

ÇÜNKÜ küresel ısınmaya yol açan gazların yüzde 16'sından konutların enerji tüketimi sorumlu. Evlerin izole edilmesi ısınma enerjisini yüzde 40 azaltır.

3 Ampulleri değiştirin

ÇÜNKÜ sadece 7 watt harcayan çevre dostu ampüller 40 watt'lık standart bir ampül kadar ışık yayabiliyor.

4 Sokakta LED ampül

ÇÜNKÜ cadde aydınlatmalarının 18 ayda bir yenilenmesi gerekiyor. Yüzde 40 daha az elektrik harcayan LED ampüller, 2 kat daha pahalı ama 5 yıl kullanılıyor.

5 Jiplere ağır vergi

ÇÜNKÜ 1.8 litre motor hacmine sahip bir sedan otomobil kilometrede 170 gram karbon gazının atmosfere salınmasına yol açıyor. Ciplerde bu oran 2 kat fazla.

6 Organik kıyafet giyin

ÇÜNKÜ içinde tamamen doğal ortamda yetişmiş pamuktan yapılan yüzde 100 organik kıyafetler üretilirken yüzde 60 oranında daha az enerji harcanyor.

7 Yolculuğu paylaşın

ÇÜNKÜ araştırmalar otomobil kullananların yüzde 38'inin yalnız seyahat ettiğini gösteriyor. İşe gidip gelirken otomobille topluca seyahat edin.

8 Jeotermal ısıtma

ÇÜNKÜ 13 dereceye kadar ısıtılan suyun merkezi bir sistemden binaya dağıtırak, doğalgazlı ısıtmaya destek sağlanabilir ve enerji tüketimi düşürülebilir.

9 Hybrid otomobil

ÇÜNKÜ elektrik ve benzin olmak üzere iki motora sahip olan hybrid otomobiller, yüzde 20'ye varan yakıt tasarrufu sağlıyor.

10 Ekolojik makyaj

ÇÜNKÜ içerdiği kimyasal maddelerden dolayı kozmetik ürünlerin bir çoğu çevreye zarar veriyor. Bitki özlerinden yapılan organik makyaj ürünleri moda oldu.

11 Kırmızı et yemeyin

ÇÜNKÜ kırmızı et yemeyi azaltarak ısınmaya yol açan sera gazlarının oranı yüzde 4 azaltılabilir. Dünyada 1.7 milyar inek, 1.5 milyar koyun var.

12 Plastik kullanmayın

ÇÜNKÜ plastik doğadan 1000 yılda temizleniyor. Yılda 500 milyar poşet kullanılıyor. Sadece yüzde 3'ü kağıttan...

13 Geridönüşümlü kağıt

ÇÜNKÜ geri dönüşümlü kağıdın üretimi yüzde 60 enerji tasarrufu sağlıyor.

Yılda 900 milyon ağaç kağıt üretimi için kesiliyor.

14 Toplu taşıma kullanın

ÇÜNKÜ sera gazlarının yüzde 14'ü araçlar yüzünden atmosfere salınıyor. Otobüse binerek bu oran yarıya yarıya azaltılır.

15 Bekleme modu

ÇÜNKÜ araştırmalar evlerde harcanan elektriğin yüzde 75'ini bekleme modunda tutulan televizyon ve bilgisayar gibi elektronik cihazların harcadığını ortaya koyuyor.

16 İnik lastiklere dikkat

ÇÜNKÜ havası inik lastiklerle seyahat etmek benzin tüketimini yüzde 10 oranında artırır.

17 Küçük evde oturun

ÇÜNKÜ 200 metrekarelik bir evi ısıtmak için, 100 metrekarelik bir evden 2.5 kat

daha fazla enerji harcanması gerekiyor.

18 Eski kıyafeti verin

ÇÜNKÜ eski kıyafetlerin eritilip yeniden kumaş haline getirilmesiyle yüzde 76 enerji tasarrufu sağlanabiliyor.

19 Gökdeleni izin verin

ÇÜNKÜ cam dış cepheye sahip olan gökdelenlerin ısıtılma ve ısıtma giderleri, beton bir binaya göre daha az.

20 Kravat takmayın

ÇÜNKÜ kravat takmayarak sıcaklamazsınız. Erkek çalışanların tümü kravat takmazsa, klimalar daha az çalışır ve daha az enerji harcanır.

21 Pamukluları atmayın

ÇÜNKÜ pamuklu kıyafetler, sentetik madde içermediği için geri dönüşüm yapılamıyor. Ne kadar giyilirse o kadar kârdır.

22 Ofis değil evde çalışın

ÇÜNKÜ imkanı olanlar ev-ofislerde çalıştığında ulaşım nedeniyle ortaya çıkan sera gazlarının azalması bekleniyor.

23 Karbon gazı denize

ÇÜNKÜ atmosfere her yıl salınan 7.3 milyar ton karbon gazının yüzde 10'u okyanus tabanında depolanabilir.

24 Yazın pencere açın

ÇÜNKÜ klima yerine bir pencere açarsanız yıllık 22.7 ton olan kişi başı karbon gazı salınımınızı 1.8 ton azaltırsınız.

25 Bahçenize bambu

ÇÜNKÜ sadece çapı geniş dallara sahip olan bitkiler, saldıklarından daha çok karbon gazını emebiliyor.

-İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN AVRUPA'DA BEKLENEN ETKİLERİ-

-Nehir yatağı havzalarının, şiddetli ve tehlikeli akıntılara sahip kısımları yüzde 19'dan, 2070 yılında yüzde 34-36'ya çıkacak.

-Batı Avrupa'da muhtemelen milyonlarca insan, sulak alanlarla iç içe yoksunluk içerisinde yaşayacak.

-Küresel sıcaklık ortalamalarının hızla yükseleceği bir senaryonun gerçekleşmesi halinde 2080'lerde yılda fazladan 2,5 milyon kişi daha kıyı şeritlerindeki sellerden etkilenecek.

-Çeşitli senaryolara göre 2070'lerde akarsu potansiyelleri Avrupa'nın Akdeniz kısmında yüzde 20-50 arasında düşerken, Kuzey ve Doğu Avrupa kısımlarında yüzde 15-30 arasında artacak.

-Alp buzullarının küçük olanları ortadan kalkacak, büyükleri 2050 itibariyle yüzde 30-70 arasında eriyecek.

-Akdeniz'e yönelik turizm yazın düşerken, ilkbahar ve sonbaharda artacak.

-KUTUPLAR VE BAZI DİĞER BÖLGELER-

-Kuzey kutbundaki deniz buzulları 2100'e kadar yüzde 22-33 arasında azalacak, Antarktika'da ise tamamen ortadan kalkabilecek. Deniz dışı alanlardaki buzullarda önemli incelmeye olacak ve bu, yeryüzündeki deniz seviyesini

yükseltecek.

-2100 yılına kadar deniz seviyesindeki yükselmenin 18-59 santimetre arasında olabileceği tahmin ediliyor.

-Şu anda 500 bin kilometre kare olan Himalaya buzul alanı, 2030'da 100 bin kilometre kareye kadar gerileyebilecektir.

-Asya' da birçok ülkede açlık sorunu olacak.

-Asya' da 2020 yılında su sıkıntısı çeken kişi sayısı 1,2 milyar kişiye kadar yükselebilecek.

-Ada devletlerde genellikle kıyılara inşa edilen uluslararası havaalanları ve yollar su altında kalabilecek.

DÜNYA HEPİMİZİN

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)

- 1946 yılında kurulan bu örgüt, verem, çiçek, AIDS, hepatit gibi salgın hastalıklarla mücadele etmektedir.
- 1947 yılında Türkiye bu kuruluşa katılmıştır.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)

- Dünyadaki doğal kaynakların azalması, tarımsal üretimin düşmesi, küresel ısınmayla birlikte gelen kuraklıklar bu örgütün kuruluşunda etkili olmuştur.
- Dünyadaki en önemli sorun olan açlığa karşı önemli tedbirler almaktadırlar. Günümüzdeki yoksul ülkelere besin yardımı yapmakta ve bu yardımları teşvik etmektedirler

ÇEVRE KİRLİLİĞİ

İnsanın doğaya hakim olma sürecinde hava, su ve toprak kirliliği önemli derecede artmıştır.

Toprak kirliliğine neden olan bilinçsizce gübreleme ilaçlama ve sanayi kuruluşlarının atıkları topraktaki canlı ve bitkilere zarar vermektedir.

Bilinçsiz bir şekilde ormanların kesilmesi erozyon ve toprak kayıplarına neden olmaktadır. Bu durum suların kirlenmesine ve tarım topraklarının azalmasına neden olmaktadır.

Hava kirliliğine neden olan sanayinin gelişmesi ile birlikte fabrikaların açılması, bu fabrikalardan çıkan kimyasal zararlı gazlar, otomobillerden çıkan gazlar insan sağlığını tehdit etmektedir. Hava kirliliği solunum sistemi hastalıkları ve akciğer kanserine yol açmaktadır.

Su kirliliğine neden olan sanayi atıkları, zehirli madde atıkları suda yaşayan canlılara zarar vermektedir. Türkiye'de bulunan Marmara denizi, Haliç ve İzmir Körfezi'nde su kirliliği görülmektedir. Bu kirliliğin nedeni, insanların bilinçsizce bu suları kirletmeleridir.

Çevre Kirliliğine Karşı Alınması Gereken Önlemler

Zararlı yakıt kullanımı yerine jeotermal ve güneş enerjisi tercih edilmelidir. Yeşil alanların tahrip edilmesi önlenmeli, ağaçlandırma çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Sanayi tesislerinin, verimsiz topraklar üzerine kurulması ve zararlı atıkları arıttıktan sonra doğaya bırakılmalıdır.

Gübreleme ve ilaçlama konusunda insanlar bilinçlendirilmelidir.

Sanayide dönüşümü olan cam, karton gibi maddeler kullanılmalıdır.

GREENPEACE

Greenpeace küresel çevre sorunlarına dikkat çekmek, yeşil ve barış dolu bir gelecek için çözümler bulunmasını zorlamak amacıyla şiddet içermeyen farklı eylemlere başvuran ve kampanyalar yürüten bağımsız bir örgüttür.

Greenpeace hükümetlerden, şirketlerden veya siyasi partilerden maddi destek aramamak-ta veya kabul etmemektedir.

Greenpeace bu amaçla;

Okyanuslar ve yaşlı ormanların korunması,

İklim değişikliğini durdurabilmek için fosil yakıtların kademeli olarak sonlandırılması ve yenilenebilir enerjilerin teşvik edilmesi,

Nükleer silahlanma ve nükleer kirliliğe son verilmesi,

Zehirli kimyasal maddelerin ortadan kaldırılması,

Genleri ile oynanmış organizmaların doğaya bırakılmasının önlenmesi çalışmalarını yürütmektedir.

TERÖR VE SAVAŞ

Terör; baskı, şiddet ve korku yoluyla siyasi, sosyal ekonomik, hukuki düzeni bozmaya yönelik eyleme denir. Terör uluslararası barışı tehdit eden önemli bir unsurdur. Terörün temel amaçları içerisinde, mevcut devlet yönetimini yıpratmak ve devlet otoritesini zayıflatmak vardır.

Uluslararası çıkar çatışmaları, gruplaşmalar, hammadde ve pazar arayışı, ekonomik ve siyasi mücadeleler 20. yy'ın başından itibaren başlayan I. Dünya Savaşı'nın nedenleridir. Bu savaşta milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir. Okullar, evler, hastaneler köprüler yıkılmış, açlık, yokluk ve salgın hastalıklar baş göstermiştir.

20. yy'ın ortalarına gelindiği zaman II. Dünya Savaşı çıkmış yine milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir.

Görülüyor ki savaş, insan hayatını önemsemeyen, dünya barışını bozan, açlık ve yok-sulluk getiren bir olaydır. Dünyada görülen bu uluslararası sorunları, barışçı yollarla çözmek, bu savaşların kötü sonuçlarına çözüm getirmek için uluslararası örgütler kurulmaya başlanmıştır.

TÜRKİYE'YE YÖNELİK İÇ VE DIŞ TEHDİT

a. Anarşi ve Terör Kavramı:

Anarşi: Devlet denetiminin kalmaması durumu

Anarşist: Devletin siyasi ve idari kurumlarını çökertmeye kalkışan kişilere denir.

Terör: Yıldırma - korkutma demektir.

Terörist: Terör eylemlerine girişen kimselere denir.

Terörizm: Siyasi bir amaca ulaşmak için yasa dışı yollarla şiddet kullanılmasıdır.

Uluslar arası örgütlerin herhangi bir ülkeyi yıpratmak ve etkilemek için yaptıkları eylemlere uluslar arası terörizm adı verilir.

Terörün Yayılma Sebepleri:

1. Bilgi ve anlayış azlığı
2. Kamuoyunun terör konusunda eğitimsizliği
3. Bazı kişi ve kuruluşların bilerek veya bilmeyerek terörizme katkısı
4. Doğal afetlerde ortaya çıkan söylentiler.
5. Terörü destekleyen devletlerin mevcudiyeti
6. Bazı silah üreticilerin örgütlere silah satması
7. Ülkeler arası işbirliğinin sağlanamaması
8. Halkın yeteri kadar duyarlı olmaması.

Terörle Mücadelede Kişilere Düşen Görevler:

1. Milli hedefler doğrultusunda bilinçli olmak.
2. Eğitim ve öğretimi , milli birlik ve beraberliği sağlayıcı ve güçlendirici tarzda sürdürmek.
3. Yıkıcı ve bölücü faaliyetlere karşı bilinçli olmak.
4. Yıkıcı ve bölücü faaliyetleri etkisiz kılacak düşünce yapısına sahip olmak.
5. Terörizme karşı duyarlı olmak.
6. Türkiye Cumhuriyetine Türk toplumuna ,Türk milli değer ve kültürüne bağlı olmak.
7. Cumhuriyet yönetimine inançla bağlı olmak.
8. Türk olmakla gurur duymak.
9. Vatan ve bayrak sevgisiyle dolu olmak.

Güncel Tehdit:

Tehdit, korkutma gözdağı vermedir. Bir devlete tehdit içten de dıştan da gelebilir ve devletin düzenini yıkmayı amaçlar.

İç tehdit unsurları; irtica, anarşi, terör, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve ticaretidir. Bu unsurlar, ülkemizi bölmeyi ve yıkmayı amaçlamaktadır.

Ülkemize yönelik dış tehditler çok çeşitlidir. Bunlar;

Uyuşturucu madde ve silâh kaçakçılığı, uluslararası terörizm, Ermeni terörizmi, batı ülkelerinin ülkemiz üzerindeki emelleri ve casusluktur.

a) Ülkemizdeki İç Tehdit Unsurlarının Başlıca Hedefleri Şunlardır:

1. Hedef ülkede anarşi ve terör ortamı meydana getirmek.
2. Devlet otoritesini sarsmak
3. Toplumunu yönetilemez hale getirmek
4. Devletin ülkesiyle ve milletiyle olan bütünlüğünü parçalamak.
5. Çağdaş anlayışı yıkmak.
6. Ülkede rejimi değiştirerek kendi görüşlerinin etkin olduğu bir düzen kurmak.

b) Dış Tehdit Unsurlarının Hedefleri:

Dış tehdit unsurları da iç tehdit unsurları gibi laik, çağdaş, özgürlükçü ve demokratik Türkiye Cumhuriyetini parçalamak, yok etmek amacındadır.

c) Türkiye'nin Jeopolitik Öneminden Dolayı Yabancı Ülkelerin Ülkemiz Üzerindeki Emelleri:

Jeopolitik konum; bir ülkenin bölge veya dünya siyasetindeki konumu demektir. Ülkemizin Dünya üzerindeki yeri çok önemlidir. Üç tarafı denizlerle çevrilidir. Avrupa'yı Asya'ya bağlayan boğazlara sahiptir. Ayrıca üç kıt'anın birbirine en yakın olduğu yerdedir. Ortadoğu, Kafkas ve Balkan ülkeleriyle komşudur. Bütün bunlar düşmanlarımızın sayısını artırmaktadır. Ülkemizin gelişmemesi ve uygar ülkeler seviyesinin üstüne çıkmaması için bazı ülkeler ülkemizde terör ve kargaşa ortamı olması için çaba sarf ederler. Ancak Türk milleti, Atatürk'ün gösterdiği bilim ve teknoloji yolunda ilerlemektedir. Gelecek her türlü saldırıya ülkemiz kendisini hazırlamıştır.

d. Kaçakçılık:

Yasal olmayan yollardan büyük kazançlar elde etmek amacıyla uyuşturucu madde, silah, tarihi eser ve altın gibi maddelerin alınıp satılmasına kaçakçılık denir.

Ülkemizde Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Gümrük Genel Müdürlüğü gibi resmi kuruluşlar kaçakçılıkla mücadele etmektedirler.

ORTAK MİRAS-NEDEN YAŞATMALIYIZ?

Miras, nesilden nesile gelecek kuşaklara aktarılan maddi ve manevi her şeydir. Düşünce, sanat ve edebiyat ürünü, doğal zenginlikler, tarihi eserler ve bilim insanlığın ortak mirası olarak değerlendirilir. Bilimsel, sanatsal ve teknolojik ürünler sadece ortaya çıktığı toplumun değil, bütün insanlığın malıdır. Bir toplumda ortaya çıkan ürünler, kültürler arası etkileşim yoluyla bütün toplumlara yayılır. Bu nedenle ürünler insanlığın ortak mirası olarak değerlendirilir.

İnsanlığın ortak miraslarından bazısını ele alalım.

a) İnsanlığın Sanat Mirası

İnsanların; doğayı, düşünce ve duyguları kendinden bir şeyler katarak ortaya koymuş olduğu özgün ürünlere sanat denir. Roman, öykü, tiyatro, mimari, müzik vb. sanat dalları vardır.

Sanat anlayışı İlk Çağ'dan günümüze kadar gelişme göstermiş ve gelişmeye devam etmektedir. İlk olarak insanlar mağara duvarlarına resimler çizerek sanat eserleri ortaya koymuşlardır. Hindistan, Anadolu, Mezopotamya ve Çin Uygarlıkları dönemindeki sanatsal faaliyetler diğer kültürleri de etkilemiştir. Türkiye'de, çevremize baktığımız zaman Anadolu Selçuklu devleti ve Osmanlı devleti döneminden kalan mimari eserleri görmekteyiz. Bu yapılar, bizlere kalmış olan miraslardır. Bizlere düşen görev bu eserleri korumaktır.

b) İnsanlığın Düşünce Mirası

İnsanlar, doğaya hakim olmak için mücadele ederken çevresindeki olayları iyi gözlemleyerek, olaylar arasında ilişki kurmuştur. Bu gözlemlerden etkilenerek düşünce hayatı gelişmeye başlamıştır.

İlk Çağ, Orta Çağ ve Yeni Çağ'daki yetişen bilim adamları düşünce hayatının gelişiminde önemli rol oynamışlardır.

İlk Çağ'da; Tales, Sokrat, Konfüçyüs, Buda, Heraklit ve Aristo gibi bilim adamları yetişmiştir.

Birunu, İbn-i Sina, İbn-i Rüşd, Harezmi, İmam Gazali ise İslam bilim adamlarıdır.

15. ve 16. yy'da Avrupa'da görülen Rönesans ve Reform hareketleri, Avrupa'nın düşünce yapısını değiştirmiştir. Aydınlanma Çağı ile insanlar pozitif bilimlere yönelmiş ve skolastik düşünce önemini yitirmiştir. Avrupa'daki bu gelişmeler, bütün dünyayı etkilemiştir.

c) İnsanlığın Bilim Mirası

Dünyada var olandan yola çıkarak, deney ve gözlem yoluyla neden-sonuç ilişkisi içerisinde incelenilerek ulaşılan kurallı bilgiler topluluğuna bilim denir.

Bilim İlk Çağ'dan itibaren gelişmeye başlamıştır. Babiller'de görülen Astronomi ve Matematik alanındaki çalışmalar bütün dünyayı etkilemiştir.

Pascal, Dekart, Kopernik, Kepler, Galileo, Newton gibi bilim adamları Yeni Çağ'da yetişmiştir. Bu bilim adamları insanlığın ortak mirası olan bilime önemli katkılarda bulunmuşlardır.

d) İnsanlığın Edebiyat Mirası

Olayların düşüncelerin duyguların ve hayallerin yazı dili aracılığıyla şekillendirilmesine edebiyat denir. Şiir öykü roman tiyatro oyunları vb. edebiyat ürünleridir. Geçmişten günümüze dek uzanan ilk edebiyat ürünleri destanlardır. Gılgamış Destanı Oğuz Kağan Destanı İlyada ve Odesa gibi...

Dünyaca ünlü bazı edebiyat eserleri şunlardır:

William Shakespeare (Şekspir)'in Romeo ve Juliette Servantes'in Don Kişot Viktor Hugo'nun Sefiller Balzac'ın Vadideki Zambak Dante'nin Suç ve Ceza.... Tarih boyunca nesillerden nesillere aktarılan bir kültür mirası vardır. Bu miras içinde edebiyattan sanata bilimden müziğe dek herşey bulunur. Tüm bunlar ortak mirası oluşturur. Bize düşen görev bu mirası koruyup bir sonraki nesle aktarmaktır.

Ortak Mirasın Önemi

Bilim, sanat, edebiyat ve düşünce ürünlerinden oluşan ortak miras tarih içinde farklı toplumların katkısıyla oluştu. Toplamların ortaya koyduğu ürünler ve değerler üretildiği toplumla sınırlı kalmadı, bütün toplumlara yayıldı.

Ortaya konan ortak miras ürünleri aynı zamanda bütün insanlığa yarar sağlamakta, toplumların gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Ortak mirastan yararlanma onu özenle korumaya bağlıdır. Yaşayan kuşaklar

ortak mirastan yararlanırken, onu korumakla da sorumludurlar.

Ortak Miras Özellikleri

Geçmişten günümüze kadar, süregelen insanların birikiminden oluşur.

Ortaya çıkan ürün, tek bir ulusun mirası değildir. Tüm uluslar bu mirastan yararlanabilir.

İnsanlar ortak mirasın korunmasında duyarlı olarak, tüm insanlığa yarar sağlamalıdır.

Ortak mirası korumak, geliştirmek ve nesillere aktarmak gereklidir.

Ortak Mirasa Nasıl Katkıda Bulunuruz?

Ortak mirasa katkıda bulunulması ve ko-runması tüm insanlığın görevidir.

Ortak mirasa kat-kıda bulunmak dünyada yaşanan sorunların çözümüne de katkı sağlar.

Günümüzde insanlık ortak mirasa daha da katkıda bulunarak eşitlik anlayışını geliştirmeye çalışmakta ve insanlık için sorun olan birçok olaya bi-limsel çözümler getirmektedir.

Ortak mirasın korunması amacıyla da dün-yada birçok müze ve kütüphane kurulmuştur. Bu-ralarda geçmişteki ortak mirasın ürünleri sergilen-mekte ve insanlığın hizmetine sunulmaktadır.

Ortak mirasın korunmasında faaliyet gös-teren önemli kuruluşlardan birisi de Dünya Anıtlar Vakfı'dır. Bu kuruluş tarihî alanları belirlemekte ve korunması için çeşitli önlemler almaktadır.

Günümüzde üretilen teknik araçlar ve bil-gisayarlarda ortak miras ürünleri kayıt altına alınıp kopyaları saklanmaktadır. Bilgisayarlar istenilen bilgiye daha kolay ve çabuk ulaşılmasını sağla-maktadır.

Ortak mirasın korunmasında devletlerin yasal düzenlemeler yapması ve bu konuda vatan-daşlarına küçük yaşlardan itibaren eğitim verme& de oldukça önemlidir.

Ortak mirasın korunmasında en önemli et-ken mirasa bilinçli olarak katkıda bulunulması ve eğitimidir.

Dünya Miras Listesindeki Doğal ve Kültürel Varlıklarımız

1. İstanbul'un Tarihi Alanları
2. Göreme ve Kapadokya Milli Parkı
3. Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası
4. Hattuşaş (Boğazköy)
5. Nemrut Dağı
6. Xanthos - Letoon
7. Pamukkale - Hierapolis
8. Safranbolu şehri
9. Truva Arkeolojik Kenti